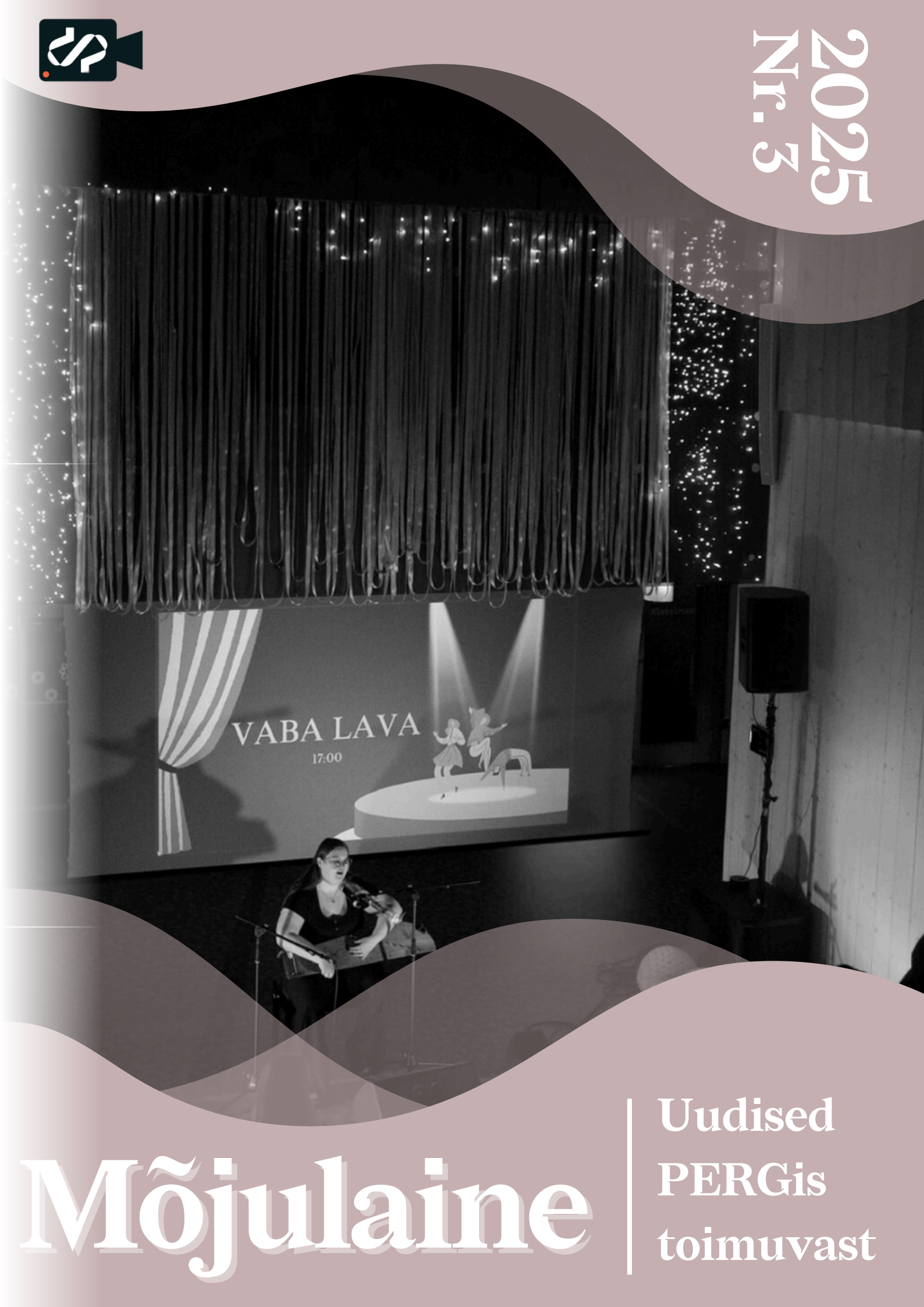

2025
Nr. 3

Mõjulaine

Uudised
PERGis
toimuvast

Teine Mõjulaine toimetus

Peatoimetajad:

Joonas Sooneste
Anete Adele Kasela
Luisa Indra Jürgenson

Kaanekujundus:

Maya Bachmann
Anete Adele Kasela

Peaküljendaja:

Maya Bachmann

Küljendajad:

Renate Siitan
Loore Lisette Aas
Kerli Vahur
Karmen Nurk
Kirke Reimal

Kirjutajad:

Helene Antsmäe
Aleksandra Zamkovoï
Anete Helene Jaagant
Juhan Truumaa
Eliise Toomeoks
Kerli Vahur
Kristiina Parik
Helena Isabella Susi
Laura Sophia Randrüüt
Ester Edro
Alessia Osokina
Mattias Niglas
Karmen Nurk
Loore Lisete Aas
Heiki Koov

Kaasautorid:

Katariina Udras
Hanna Lepikson
Kätri Trakmann

Fotod:

Ester Edro

Keeletoimetajad:

Helena Isabella Susi
Anete Helene Jaagant

Juhtkiri

Koolileht on demokraatia kasvulava

Elame ajal, mil tehisintellekti abil luuakse rohkem tekste, kui inimesed jõuavad iial lugeda. Ka kooli uudised ja teadaanded jõuavad sotsiaalmeedia ning eKooli kaudu koolipereni kiiresti ning iga päev. On aus küsida, miks on sellises infokülluses üldse Mõjulainet tarvis.

Koolileht on platvorm, mis annab noortele võimaluse kujundada oma häält, väljendada arvamust ja harjutada ajakirjanduslikku vastutust. See on võimalus õppida, kuidas eristada fakte arvamustest, sõeluda infoküllusest tõde ja mõista meedia mõju. Vaba ajakirjandus on üks demokraatia alustalasid ja koolileht on demokraatia kasvulava.

Lisaks on Mõjulaine parim näide aeglasest ajakirjandusest, aeglasest kultuurist. Kui suured meediamajad töötavad võidu joostes ja kiiret tähelepanu püüdes, siis Mõjulaine annab võimaluse nii aeglaselt luua kui ka aeglaselt lugeda. Ja aeglus tähendab sügavust ning tõelist mõistmist. Kogukonnad kasvavad kokku, kui tempo tõmmatakse maha, vaadatakse üksteisele ja üksteise mõtetele otsa.

Saami rahvalugu ütleb, et kui on väga kiire, siis tuleb minna teki alla ja oodata, kuni kiire läheb üle. Aga mina soovitan sellise tunde ajal võtta tassi kohvi või teed ja värske Mõjulaine numbri, jätta sotsiaalmeedia ja muu infovoo kõrvale ning lugeda, kuni kiire läheb üle.

— Indrek Lillemägi, PERGi koolijuht

Sisukord

Alex Feldmann oma reisist: „Pidime kaks ööd magama pargis lageda taeva all“

PERSOON

Urmas Jaagant ajakirjaniku tööst: „Mind on isegi ühelt pressikonverentsilt välja visatud“

PERSOON

Kuidas toetada lähedasi, kellel esinevad vaimsed häired?

PERGLANE

Vaimse tervise küsitlus

PERGLANE

Milline on perglaste muusikamaitse?

PERGLANE

Judokas Oliver Tisler

HEIKI KIRJUTAB

Raamatuarvustus: Donna Tartt „Ohakalind“ – lugu surematust armastusest, kus pole ruumi tavalistele inimsuhetele

KULTUUR

Raamatuarvustus: „Vareda“

KULTUUR

Filmiarvustus: „Moest väljas“

KULTUUR

Filmiarvustus: „Anett“

KULTUUR

Teatriarvustus: „Carmen“

KULTUUR

Teatriarvustus: „Valgus maailma lõpust“ – vaade tulevikku?

KULTUUR

Moerubriik

MOOD

Kuidas tööturul orienteeruda?

INIMESEKS SAAMISE ABC

Retseptid

VARIA

ÕF Reklaamid

VARIA

Luuletused

OMALOOMING

Humoorikas horoskoop

VARIA

Õpetajate tsitaadid

VARIA

Sudoku

VARIA

Leia kõik sõnad üles

VARIA

Joonista

VARIA

Alex Feldmann oma reisisist:

„Pidime kaks ööd magama pargis lageda taeva all“

Sel korral valisime Mõjulaine väljaande esimeseks persooniks värvika ja usina õpetaja Alexi, kes õpetab meie koolis ennastjuhtiva õppija ainet ning on selle kõrvalt ka mentor. Vestlesime tema elust, PERGist, kirevatest reisimälestustest ning panime kõrva taha ka paar head reisinippi.

ELU

Kus Sa üles kasvasid?

Ma elasin Sindis, see on Pärnu lähedal, selline väike linnake. Paar tuhat inimest, rahvusvaheline linn, sest seal on nii eestlasi kui ka venelasi, kuigi tegelikult oli seal kokku vist üle mitmekümne rahvuse, mis ükskord välja loendati. Huvitaval kombel oli meie kooli füüsikaõpetaja Anton Sindis minu naaber ja meie teine füüsikaõpetaja Maarika on pärit Sindi lähedalt, Paikuselt.

Lemmikmälestus Sindist?

Kuna Sindi on Pärnu lähedal, siis on mul ikkagi meeles toredad suved Pärnu rannas. Kui lapsepõlvele tagasi mõelda, siis on tunne, et kõik suved olid päikselised ja kogu aeg oli soe. Käisin väga palju rannas, ujusin palju, päevitasin. Kuidagi väga helge oli.

Teine mälestus on seotud vanaemaga. Mu vanaema elab Põlvamaal ja olin suviti pikalt ka tema juures. Käisime metsas seenel ja marjul. Kohtusime tema sõpradega ja käisime koos pidudel. Mingi hetk ma mäletan, olin vist kümneaastane, kui me käisime ühel tema kolleegi ärasaatmispeol ja ma jõin seal tuhandekroonist (ja see oli tol ajal meeletu raha!) šampust. Muidugi väga-väga vähe, aga see on ikkagi mulle meelde jäänud.

Mis Sulle meeldib teha vabal ajal?

Mulle meeldib väga käia teatris. Minu kolleeg ütles mulle eile, et mina olen suurim eesti kultuuri toetaja. Ma tõesti käin palju teatris. Kinosaal on vähe. Käin ka klassikalise muusika kontsertidel.

Milline teatrižanr kõige lemmikum on?

Minu arvates teeb Draamateater praegu väga lähedaid asju. Kõik need lavastused, mida näinud olen, on olnud põnevad. Mulle endale meeldivad pigem draamad, aga samuti tekitab põnevust teater Ekspeditsioon, mis teeb eksperimentaalset teatrit.

Millist etendust soovitaksid PERGi õpilasele?

Kui PERGi õpilane tahab rohkem mõelda, siis ma soovitaksin Ekspeditsiooni lavastust „Leviaatan“, mis toimub Krulli tehases ja kestab 3 tundi. Mõtted, mida seal öeldakse, on inimlikud ja igikestvad. Seal on külm, nii et pange soojalt riidesse!

Kui PERGi õpilane tahab midagi natuke lihtsamat, aga siiski seotud keskkonnaga, siis tasub minna vaatama Draamateatri lavastust „Aja oma atra läbi koolnute kontide“. See on keskkonnateemaline, huvitav vaadata ja nalja saab ka.

Milline näeb välja Sinu hommikurutiin?

Mulle meeldib pikalt magada, seega ma panen oma äratuse võimalikult hiliseks, et ma jõuaksin kaua voodis olla. See tähendab seda, et kui äratus käib, siis ma pean kohe püsti tõusma ja tegutsema hakkama. Ma ei mõista inimesi, kes panevad endale äratuse ja hakkavad seda edasi lükkama. Kui ma näiteks pean 7.30 välja minema, siis 7.05 käib mul äratus ja proovin 25 minutiga kõik asjad ära teha ja siis välja rutata, et ma hiljaks ei jääks. See on küll asi, mille üle ma uhke olen, et ma ei jää väga tihti hiljaks. Kui äratus käib, siis ma ikkagi tõusen.

Milline on Sinu viis puhkamiseks?

Mulle meeldib puhata ikkagi liikudes. Päriselt tunnen, et olen puhanud pärast mingisugust liikumist. Mulle meeldib jõusaalis käia ja looduses jalutada. Mõnus on olla ka kusagil diivanil ja lugeda. Magada meeldib samuti.

Kas oled *stay in* või *go out*?

Mulle meeldib teha plaane. Lähme välja, teeme seda ja teist! Kuidagi selle peale mõelda on väga tore. Kuid kui see tegevusi täis päev kätte jõuab, siis ma eriti enam ei viitsi. Nii et kui teine ütleb: „Kuule äkki teeme seda mõni teine kord?“, siis ma hea meelega ütlen: „Jah, muidugi!“ ja suundun voodisse või diivanile lugema.

Mida Sa soovitaksid noortele peale gümnaasiumit teha?

Mina julgustan küll kohe edasi õppima minna ehk siis kohe pärast gümnaasiumit hoida sooja sees ja minna ülikooli endale meeldivat ala õppima. Näiteks mina õppisin kohe pärast gümnaasiumit kirjandusteadust. Ma teadsin, et minust ei saa kirjandusteadlast, ja et see ala ongi väga pehme, aga samas oli huvitav. Kui sa juba bakas õpid ja oled lõpetanud, siis tulevad kindlasti ka mingid paremad mõtted.

Ma tean, et palju noored mõtlevad vaheaasta võtmisele ja läbi selle loodavad kuidagi ennast leida ja tundma õppida, aga mina soovitan olla sellega üsna ettevaatlik, et õppimistempo ei langeks.

Gümnaasiumi ja ülikooli ajal soovitan uurida võimalusi Erasmuse projektidega reisimiseks, inimestega tutvumiseks. Minu esimesed reisid olid just Erasmuse erinevate võimalustega üle Euroopa ja need tutvused on mind väga mõjutanud. Minu ajal kestsid need umbes nädala.

On Sul anda mõni tarkusetera enda kogemusest?

Kõige olulisem on nautida oma noorust ja teha võimalikult hulle asju, sest nooruses ei saa midagi väga pöörast juhtuda, pigem olla julge ja teha seda, mis meeldib.

Kas ise jäid rahule oma gümnaasiumiaastatega?

Mina käisin gümnaasiumis Pärnus ja need kolm aastat olid väga rajud. Rajud just õppimise poole pealt. Kui ma praegu kuulan PERGi noori, kes räägivad, et on kontrolltöö siin ja kontrolltöö seal, ja et on väga keeruline, siis meil olid igal trimestril suured eksamid. Üks neist oli näiteks kirjanduse eksam: 100 lehekülge, 20 piletit, õpi pähe ja siis eksamil tuleb võtta pilet ja rääkida. Meil oli iga aasta uurimistöö ka. Ma olen elu näinud. Ma tean, et Teil on tunne, et on raske, aga tegelikult mulle tundub, et PERGis on mõnus ja inimlik.

PERG

Kust Sa PERGi kohta teada said?

Kui ma kuulsin riigigümnaasiumide kohta, see oli vist juba 6-7 aastat tagasi, siis ma mõtlesin, et ma tahaksin õpetada Tallinna Tõnismäe Riigigümnaasiumis. Mulle tundus see just hea asukoha pärast, aga kui kõik riigigümnaasiumid tööle hakkasid ja leiti koolijuhid, siis ma teadsin, et ma tahaksin ikkagi Indreku juures töötada, sest Indrekut ma tunnen Noored Kooli programmi kaudu. Nii et kui Indrek hakkas PERGi õpetajaid otsima, siis ma kandideerisin kohe siia.

Kas Indrekul on omadus, mis oli tõmbav?

Mulle kuidagi väga meeldib Indreku heatahtlikkus, tema teaduspõhisus ja konkreetsus.

Millal said aru, et PERG oli õige valik?

Ma tundsin suurt seotust PERGiga eelmisel aastal Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel. Kui me seal istusime, siis see olukord oli nii habras, kõik olid nii vaiksed ja täiskasvanulikud. Kui ma spordisaalis ringi vaatasin, siis oli näha pisaraid ja meeleliigutust. Siis ma tundsingi, et PERG on minu koht.

Mis on kõige parem mälestus PERGist?

Mulle meeldib kolleegidega koos olla. Mul on tunne, et siia on valitud õiged, head ja südamlikud inimesed ehk õpetajate toas tunnen ma end turvaliselt ja mõnusalt. Samuti olen väga-väga õnnelik, et mul on võimalus olla mentor noortele. Mentorgrupi kasvamine on lahe mälestus. Eelmisel aastal, kui õpilased tulid, siis ma tegin palju tööd selle nimel, et nad saaksid omavahel suhelda. Umbes jaanuarikuus ma märkasin, et õpilased räägivad omavahel, et ma ei pea enam check-in'i küsimusi esitama ja neid kogu aeg suhtlema panema, vaid nad tõesti ise räägivad ja ma pean hakkama ka neid vestlusi lõpetama. Seda oli tore märgata ja jäi hea mälestusena meelde.

Kust tuli ennastjuhtiva õppeaine idee?

Ma tegelikult juba põhikoolis mõtlesin, et peaks olema selline aine, mis õpetab inimeseks olemist ja suhtlemist. On küll olemas inimeseõpetus, aga minu jaoks jäi see natuke väikseks, vähemalt tol korral.

Kui ma tulin töövestlusele, siis ma kandideerisin eesti keele ja kirjanduse õpetajaks, aga ma soovisin tulla poole kohaga. Indrek tahtis aga, et tuleksin täiskohaga ning siis ta pakkus välja, et meil on selline asi nagu ennastjuhtiva õppija aine. Ma sain aru, et see ongi see, millest ma põhikoolis olin unistanud. Koolil oli juba midagi välja mõeldud, ma sain natuke lisada ja olen seda õpilaste tagasisidele tuginedes natuke mudinud.

Selles aines on minu jaoks oluline just suhtlusoskuste arendamine, natuke ka õpioskuste. Minu jaoks tähtsad on SMART-eesmärgid, mis ajavad õpilasi närvi, eriti just G1-s. G2-s ka natukene: põhjus peitub ilmselt selles, et me ei taha oma tegude eest vastutust võtta. Kui ma ütlen, et jah, see on mu eesmärk, siis ma pean ka võtma selle eest vastutuse ja sellega tegelema. Kui ma näen, et ma olen midagi eesmärgiks võtnud, aga ma ikkagi ei tegele sellega, siis mul pole kedagi süüdistada peale iseenda ja siis on kergem öelda, et see õpetaja või aine on nõme.

Ma usun, et selle aine mõju väljendub aastate pärast, ma ei võta väga hinge seda, kui õpilastele see aine ei meeldi. Ma loodan, et 20-30 aasta pärast õpilased meenutavad seda ainet ja ka selle tähendust. Võimalik, et siis nad ütlevad, et tegelikult oli okei.

Kas Sul on endale ka SMART-eesmärgid püstitatud?

Jah, on. Me oleme kolleegidega mõelnud SMART-eesmärkide peale. Me rääkisime just vaheajal mentoritega sellest, siis me pidime püstitama kolm eesmärki. Näiteks minu üheks eesmärgiks on kohtuda iga oma mentorgrupi liikmega iga kuu vähemalt 5 minutiks.

REISIMINE

Kui suur reisisõber Sa oled?

No ikka väga suur. Ma arvan, et reisimine on üks tegevus, mis mulle tõesti meeldib ja millele ma kõige rohkem raha ja aega kulutan. Reisimine muutus minu jaoks oluliseks alles siis, kui ma olin 19 ja esimest korda lennukiga lendasin. Väljaspool Eestit esimest korda käisin Soomes ja Lätis.

Minu esimene suurem reis oli Türgi. See oli Erasmuse projektiga seoses. Me maandusime Istanbuli umbes kell 2 öösel ja ma olin natukene enne iseseisvalt türgi keelt õppinud. Me olime umbes viiekesi ja mina olin grupijuht. Me läksime siis otsima taksot ja ma lubasin oma kaaslastele, et ma kindlasti räägin juhiga, et me saaks võimalikult odavalt sõita. Kui taksojuht selle hinna ütles, siis see tundus mulle nii odav, et nõustusin kohe ja eelnev kokkulepe tingimise osas oli meelest läinud. Me sõitsime Sultan Ahmedi väljakule, mis on Istanbuli kesklinnas. See sõit oli väga maagiline: muusika käis, oli tunda imelisi lõhnasid. Kui me keskväljakule jõudsime, nägin Hagia Sophia kirikut, mis on nüüd mošee. Mu jalad läksid nõrgaks, sest ma ei olnud midagi nii suurt ja võimast oma elus näinud. Kui ma pöörasin pea teisele poole, siis nägin sinist mošeed, mis on veel võimsam ja ilusam. Tol hetkel tulid mul isegi pisarad silma. Midagi sellist ma ei olnud enne kogunud. Ma arvan, et sellest hetkest tekkis ka reisituhin, et kogeda just selliseid erinevaid emotsioone, erinevat arhitektuuri näha ja erinevate inimestega kohtuda.

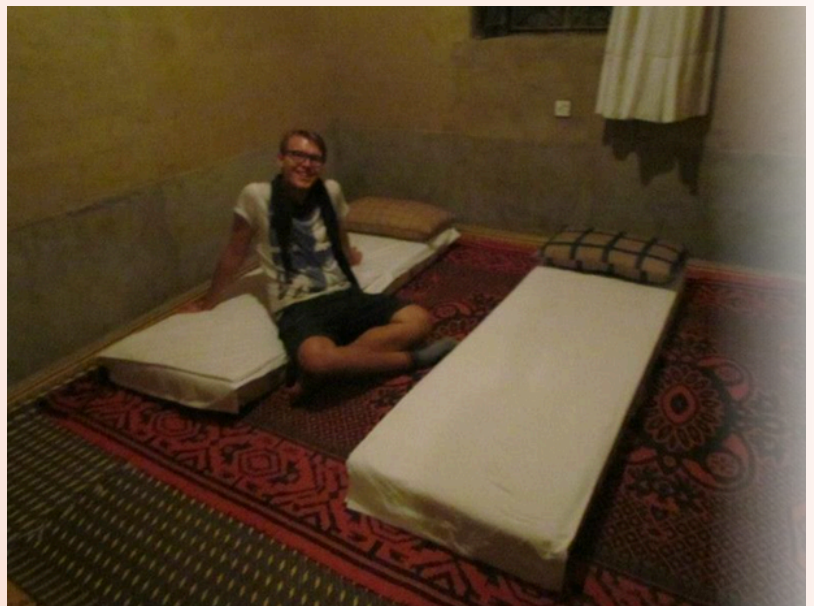
Mis huvitavates riikides Sa veel käinud oled?

2019. aastal, enne Covidit, käisin Iraanis. Käisin seal täitsa üksinda ning olin seal paar nädalat. Ma kuidagi tundsin, et mul on vaja Iraani minna. Mulle meeldib pärsia kultuur ja see reis oli ikka päris raju. Just üksinda minemine täitsa võõrasse kohta, kus inglise keelt keegi ei räägi ning kultuur on hoopis teine. Islamiusk on hoopis erinev sellest, millega meie oleme harjunud. See oli väga huvitav, keeruline ja väsitav, aga mul on hea meel, et seal ära käisin.

Mis juhtus Marokos apteegis?

Olime ühes kõrbelinnas, umbes 8 tundi Marrakeshist Kesk-Aafrika poole. See oli selline väike külakene. Minu sõbrannal hakkasid päevad ja ta kahjuks ei võtnud mingeid vahendeid kaasa, kuna ta soovis oma seljakotis ruumi kokku hoida. Tal oli väga valus. Me läksime apteeki, aga seal ei rääkinud keegi ühtegi võõrkeelt ja meie araabia keelt ka ei osanud. Meil oli selline kokkulepe, et mina räägin meestega ja sõbranna räägib naistega. Ma proovisin talle siis seletada kõigi võimalustega, et mis toimub ja ütlesin ka nende brändide nimetusi, aga ta ei saanud mitte midagi aru.

Mu sõbranna muutus vihaseks, ta võttis ohjad enda kätte ja ta näitas sellele apteekrile, mis värk on. Ta näitas kätega, kuidas veri temast välja vohab. Õnneks sai apteeker kohe aru ja andis talle vajalikud vahendid. Nii et lõpp hea, kõik hea. Sellest ma järeldangi seda, et kui sa ikka tahad vestelda, siis sa saad hakkama.

Marokos. Couchsurfinguga jõudsime pilliroost ja savist tehtud majja. Selline see küla oli - sealt otsisime ka vajalikke hügieenitarbeid.

Mida tuleks reisile kaasa võtta ja mida mitte?

Minule meeldib alati reisida seljakotiga, sest ma tean, et ma jõuan seda tassida ja see on alati minuga kaasas, ükskõik mis juhtub. Ma ei pea muretsema selle pärast, et kohver kaob kusagil lennujaamas ära või et ma pean seda kuskilt üles vedama, sest mulle ei meeldi üldse asju tassida. Alati tasub mõelda, mida sul päriselt vaja on, ja siis panna need omale laua peale ja võtta sealt pool ära. Tegelikult pole sul nii palju asju vaja. Kindlasti mingid esmaabi- ja hügieenitarvikud on mõistlik kaasa pakkida. Mina olen küll märganud, et mida vähem sa võtad, seda parem, ja kõike, mida sul vaja on, saab ka osta. Kõige kurvem on see, kui tuled reisilt tagasi ja mõtled: „Oh, neid sokke ma tegelikult ei olegi kandnud, niisama tassisin.”

Mis on lemmikkoht, kuhu oled reisinud?

Ma olen hästi palju käinud Türgis. Minu sõbranna, kellega ma esimest korda reisisin, elabki nüüd Istanbulis. Mulle meeldib just Ida-Türki, kus on teistsugune kultuur. Seal on väga maagiline: teistsugused värvid, lõhnad; inimesed näivad kurjad, aga vesteldes saad aru, et nad on avatud ja sõbralikud. Eriline elamus oli paari aasta eest Göbekli Tepes - see on 12 000 aastat vana pühamu, kaks korda vanem kui Stonehenge Suurbritannias. Seal kõrval olles tundsin ennast selle pika ajaloo kõrval nii pisikesena.

Kas Sa oled üksinda reisija või meeldib kaaslastega reisida?

Koos reisimisel on tore see, et sul on kellegagi midagi jagada, sa ei ole kunagi üksinda ja säästad raha, aga üksinda reisesid paned sa ennast olukorda, kus sa pead kohalike inimestega suhtlema. Sa avastad rohkem ka iseenda kohta. Naudin siiski mõlemat. Viimasel ajal olen ma ikkagi mitmekesi reisinud, need üksinda reiseid jäävad sinna 5-6 aasta tagusesse aega.

Mis on olnud Su lemmikseiklus?

Kui ma olin 19 ja me tulime sealt Türgi reisilt tagasi, siis sõbrannaga mõtlesime, et meil on vaja minna Hispaaniasse ja loomulikult meil raha ei olnud. Me ostsime odavad piletid Ryanairiga Lõuna-Hispaaniasse. Mõtlesime, et oleme kaks nädalat seal, aga veelkord, meil polnud raha. Nii et majutuse osas me mõtlesime, et noh, küll me saame, kasutame couchsurfing'ut jne. Kui me suvel Hispaaniasse jõudsime, siis saime aru, et keegi ei võta meid tasuta ööbima. Ma arvan, et üks kõige toredam hetk oli Rondas, kus me pidime kaks ööd magama pargis taeva all ilma igasuguste magamisasjadeta.

Kui ma praegu sellele tagasi mõtlen, siis oli see väga-väga hirmus ja loomulikult ma enam seda ei teeks ning ma ei soovitaks seda ka mitte kellelegi, aga mul on hea meel, et olen selle läbi teinud. Ma mäletan, et kui ma selles pargis pärast külma ööd ärkasin, siis päikesetõus oli kõige ilusam asi maailmas – uus päev, uus võimalus, me saame hakkama!

Siin pildi taustal on park, kus me Hispaanias Rondas ööbisime taeva all.

Kui mina olin noor inimene, siis mul oligi kõige tähtsam, et ma saaks reisida ja ma tõesti läksin igale poole, kuhu ma sain, ning mind väga see olme ei huvitanud. Nüüd kui ma olen 30, siis see on ikkagi mu jaoks oluline, kuid see piirab mingeid teisi võimalusi. Kõiki kogemusi pole mul võimalik saada.

Mis on piirkond, kuhu tahaksid reisida, aga Sul pole selleks võimalust?

Iraan. Ma tahaksin sinna veel minna, kuid see poliitiline olukord on väga karm. Samuti on mind huvitanud Süüria, aga seal on kodusõda juba 13ndat aastat (sõda sai pärast intervjuu tegemist läbi – toim.). Ukrainas olen ma käinud enne sõda nii Kiievis kui Odessas. Kindlasti pärast sõda tahaksin sinna uuesti minna.

Varem olen ma käinud ka Venemaal, Siberis, aga ma praegu ei kujutaks ette, et ma sinna läheksin. Ma ei usu ka, et tulevik seda toob. Minu jaoks on nüüd Venemaa igavesti kinni.

Mida Sa seal Siberis tegid?

Siberis oli meil üks projekt. Me olime arheoloogi abilised. See tähendab, et iga päev umbes 4-5 tundi me kaevasime maad. Vaatasime, et seal ei oleks mingeid arheoloogilisi esemeid.

See oli väga huvitav, sest seal oli inimesi üle kogu maa. Ma õppisin seal vene keelt rohkem kui 8 aasta jooksul koolis. Kui ma alguses oskasin öelda „Privjet, kak dela“, siis kolme nädala möödudes rääkisin juba Dostojevskist. Äge, et ma selle seikluse läbi tegin!

Siberis arheoloogilisi jäätmeid otsimas.

Käisin üks kord ka kaugemal Aafrikas - Ghanas. Loodukaunistes kohtades oli minuga huvitavam pilti teha kui kosega. (Minuga tehti pilte nagu staariga)

Urmas Jaagant ajakirjaniku tööst: *„Mind on isegi ühelt ürituselt välja visatud“*

Mõjulaine väliskülaliseks on ühe PERGi gümnasisti isa, kes on Eesti Ekspressi ajakirjanik ja toimetaja. Teemaks tuleb ajakirjaniku töö ning meedia tulevik.

Kelleks soovisid noorena saada?

Ega ma väga täpselt ei teagi. Ma mäletan, et ma mingil ajal põhikoolis olles soovisingi ajakirjanikuks saada, aga ma pole kindel, mispärast. Küllap see tundus lihtsalt äge.

Ma tahtsin alguses üldsegi spordiajakirjanikuks saada, nagu vist kõik noored poisid. Teadsin, et ma soovisin ajakirjandust õppima minna, mida ma lõpuks tegelikult isegi ei teinud. Kui ma ajateenistuses ära käisin, siis läksin ülikooli. Õppisin küll eesti filoloogiat, aga tööle läksin Eesti Päevalehe online'i. Sellist väljaannet nüüd sellisel näol otseselt enam olemas ei olegi.

Miks sa tahtsid üldse ajakirjanikuks saada?

Keeruline vastata, ma arvan, et see tundus mulle lihtsalt põnev. Kuna meil Eesti Ekspressi kodu postkasti ei tulnud, käisin seda kooli ajal raamatukogus lugemas. See võib nüüd imelik tunduda, kuna hetkel ma töötan Eesti Ekspressis. Eriti kihvt on veel see, et saan nende ajakirjanikega praegu koos töötada, kelle artikleid siis lugesin. Tundus nii põnev ja huvitav kirjutada selliseid ägedaid lugusid, millest kõik minu ümber räägivad.

Kuidas õpitakse ajakirjanikuks?

Seda saab õppida Tallinna Ülikoolis ja Tartu Ülikoolis. Aga tegelikult õpitakse ajakirjanikuks ikkagi kõige rohkem töö käigus. Kindlasti tuleb mingisugune kogemus koolist ka kasuks. Näiteks, kui oled õppinud seda, kuidas teha reporteritööd ja

intervjueerida. Samuti seda, kuidas leida allikaid, lugeda erinevaid materjale, kuidas päriselt kirjutada ning seda kuidas ühiskond ja elu toimimivad.

Millega tuleb sinu töö puhul kõige enam arvestada?

Tasub arvestada, et ega see, nagu vist ükski töö, ei ole kerge. Palju on keerulisi teemasid, millega tuleb tegeleda. Iga päev tuleb midagi juurde õppida, sest üldjuhul on vaja kirjutada asjadest, millest kõike ei tea. See tähendab, et peab rääkima erinevate inimestega ning selgitama välja asjad, mida sina või lugeja ei tea. Ajakirjanduse puhul on kõige olulisem see, mida see lugejale annab. Üks asi on mõelda, et

võib-olla oleks huvitav rääkida USA presidendiga, aga kas see ka lugejaid huvitaks? Mida lugejad sel juhul teada tahaks?

Kõige olulisem on info kogumine ja selgeks tegemine, mis asjad on olulised ja mis mitte. Samuti, kuidas teemat oma lugejatele edasi anda, kes sinu kirjutatust võibolla esimest korda kuulevad. Oluline on osata keerulisi asju võimalikult lihtsalt kirjeldada ja selgitada.

Hea loo jutustamise oskus on samuti kasulik.

Miks soovitaksid / ei soovitaks oma tööd PERGi õpilasele?

Soovitaksin seda kindlasti sellepärast, et see töö on väga huvitav. Kõigile, kellele meeldib

Foto: Delfi Meedia, Tiit Blaas

suhelda, on see hea võimalus saada palju uusi tuttavaid ning midagi uut õppida. Ajakirjaniku töö sobib uudishimulikele inimestele kindlasti väga hästi.

Peab oskama infot koguda. Selles töös on paljude jaoks põnevaim osa inimestega rääkimine ning materjali kogumine. Nii saab kirjutada lugu, mis teeb lugejaid targemaks.

Üks kõige olulisemaid asju on, et sul oleks huvi selle vastu, mis sinu ümber toimub. On tähtis, et oskaksid küsida “miks” küsimusi. Näiteks miks mingid asjad on nii, nagu nad on ja mõelda selle peale, kas need saaksid või võiksid olla teistmoodi.

Oluline on osata kirjutada erinevatest vaatepunktidest, isegi kui sulle tundub, et kellegi arvamus on vale.

Väga hea omadus on see, kui meeldib lugeda. Lugema peab palju. Kui tahta hästi kirjutada, siis on vaja palju lugeda. Kui tahta ajakirjanikuks saada, ongi see peamine. Lugege, mida ajakirjanikud kirjutavad ja mõelge kaasa! Lugege ilukirjandust! Minu pärast lugege kasvõi rösteri kasutusjuhendit. Peaasi, et te loete ja näete

missugused on erinevad tekstid ja stiilid. Nii avardate oma silmaringi ja oskate paremini edasi anda seda, mida te näete.

Ajakirjandus on meeskonnatöö, nii et kui meeldib rohkem üksi nokitseda, siis võibolla pole see töö just sinu jaoks. Rääkimist on palju ja telefoniarved on suured.

Mida põnevat on sul töös ette tulnud?

Reisida saab tööasjus tihti. Kõige huvitavamad kohad, kus ma käinud olen, on Aafrikas Malis, kus käisime vaatamas sealsete Eesti sõdurite elu. Teine põnev koht oli Singapur, kus ma reportaaži tegemas käisin. Sel ajal oli Donald Trump esimest ringi USA president. Ta käis kohtumas Põhja-Korea diktaatori Kim Jong Uniga. See oli ka väga huvitav. Kuigi kõige põnevam asi, mida ma Donald Trumpist nägin, oli tema küünarnukk, mis möödaskõitvast autost paistis. Sellegipoolest kirjutasin sellest sündmusest reportaaži. Ma ei pääsenud küll lähedale aga sel juhul tuli kirjutada asjadest, mis toimusid selle ürituse ümber. Asjadest, mis tänavatel toimusid, mida tavalised Singapuri inimesed rääkisid ning sealsetest turvameetmetest. See on ka üks omadustest, mis ajakirjanikul olema

peab - kohanemisoskus. Isegi kui sa ei saa seda, mis sul vaja on peab loo ikkagi valmis kirjutama. Tuleb leida miski, mille abil viia oma lugeja kuhugi, kuhu ta muidu minna ei saa.

Olen veel paljude põnevate sündmuste juures olla saanud. Näiteks, kui Jüri Ratas teatas peaministri ametikohalt lahkumisest. Ma olin koos teiste ajakirjanikega vist umbes 6 tundi riigikogus arutelude lõppemist oodanud. Kell 3 öösel selguski, et valitsus on laiali läinud ning peaminister astub tagasi. Selliste hetkede juures kohal olla on väga äge! Nende toimumise ajal võid küll väsinud olla, aga pärast on lahe tagasi mõelda. Selliseid seiku tuleb palju ette, mõnel isegi veel rohkem.

Presidendiga ei ole ma vist kunagi ühtegi intervjuud teinud, aga suure hulga erinevate poliitikutega küll. Mind on isegi ühelt ürituselt välja visatud, sest üks poliitik sai korraks kurjaks. Pärast klaarisime kõik asjad ilusti ära.

Üks raskeid asju mida tegema pidanud olen, oli see, kui pidin info saamiseks ühele inimesele konkreetset ukse taha koputama minema. See oli praktiliselt ainus võimalus, kuidas teda kätte saada.

Lõpuks ei saanud ma tegelikult ikkagi vastust, sest kedagi uksele ei tulnud.

Muidugi olen pidanud esitama palju ebamugavaid küsimusi, kus endalgi on veidi piinlik. Aga need on asjad, mis lihtsalt tuleb ära teha. Pärast on hea meel, et said millegi keerulisega hakkama.

Kas digi- või paberleht?

Oleneb. Eelistuse koha pealt meeldib mulle pikemaid lugusid lugeda paberil. Kui ma lugusid toimetan, siis teen ka seda vahel paberil ehk prindin need välja. See võib tunduda väga halb, aga see teeb mu töö lihtsamaks.

Mis paberlehti puudutab, siis ütleme nii, et ega nende tulevik just liiga rõõmus ei paista. Üleüldine trend, mitte ainult Eestis, vaid üle maailma, on lugejaskonna vähenemine. See ei tähenda, et inimesi vähem huvitaks, mida kirjutatakse ja mis maailmas toimub. Numbrid näitavad, et veebis tellijate ja lugejate arv kasvab. Inimesi huvitab küll, aga tarbimiskoht on muutunud ning seetõttu tuleb lugusid teistmoodi teha. Paberlehtede kadumise pärast ei maksa aga muretseda. Need ei kao ilmselt veel niipea. Võibolla ei kao

üldse. Ehk jäävad mingid väljaanded paberil veel väga pikaks ajaks ilmuma. Inimeste tarbimisharjumused on lihtsalt muutunud. Töö aga kindlasti ära ei kao ja vähemaks ka ei jää.

Kas tehisaru saaks kunagi ajakirjaniku tööd asendada?

Tehisaru saab kindlasti mingite asjade tegemisel aidata. AI, mida me praegu teame, kasutab tekstide loomiseks tegelikult tohutult suurt hulka olemasolevaid tekste. Seega ta ju otseselt midagi uut ei loo. Mõned ajakirjanikud tunnen ma teksti järgi ära, ilma autorit vaatamata. Ma tunnen lihtsalt nende kirjutamisstiili ära. Kuna tehisaru ise tekste ei loo, pole tal ka endale omast kirjutamisstiili. See ei saa ka käia näiteks Ukraina presidendi pressikonverentsil ja anda edasi sealseid emotsioone, näiteks pilke, mida vahetati või seda, kuidas ja millise tooniga mingile küsimusele vastati. Samuti ei saa ta näha, kas keegi pidas mõne pausi, vaatas korraks oma nõuandjale otsa või midagi sellist. Nendes asjades ei saa inimest asendada. On vaja päris ajakirjanikku, kes detaile märkab ja oskab konteksti edasi anda. Võib-olla suudaks AI kirjutada mingisuguseid lihtsaid ja kiireid

uudiseid. Lõpuks on aga artiklite kirjutamisel oluline see, et need tekstid tekitaksid mõtteid ja emotsioone. Neid on - vähemalt seni - raske masinal edasi anda.

Tänapäeval tuleb eesti keelde palju laensõnu, eriti inglise keelest. Kas selle tõttu on noorte ajakirjanike tekstid kuidagi kehvemad?

Seda on hästi keeruline hinnata, sest keel muutub kogu aeg. Keel ei ole selline asi, mida saaks purgis hoida. Mõned mõjud on halvad ja teised head. Inglise keelest tuleb väga palju mõjutusi, aga mõnedel juhtudel ei ole see halb. Mingitel teemadel lihtsalt käib palju suhtlust inglise keeles. Aga enamasti on meil olemas ilusad emakeelsed sõnad, mida kasutada. Neid tuleb lihtsalt teada. Ja teada saab neid siis, kui sa loed.

Mingil määral on noorte ajakirjanike tekstid natukene teistsugused. Laused, mida kasutatakse, on lühemad. Aga ajakirjanduses on see pigem hea. Mitte alati, aga pigem on. Selles mõttes seda, kuidas neid tekste lõpuks esitada, ei pea üksi välja mõtlema. Selle jaoks on olemas toimetajad. Mingil määral tekitab vahel meelehärmi, et seda inglise keelt ja selle mõjusid nii palju on,

aga nagu ma ütlesin, keelt purki panna ei saa. Kui ta tahab areneda, siis selleks peab tal mingi ruum olema. Võibolla on alguses palju ingliskeelseid väljendeid, aga nende asemele võivad tekkida omakeelsed vasted, mida varem olemas ei olnudki. Paljud eestikeelsed sõnad tulevad tegelikult ju saksa keelest, aga nende üle keegi küll praegu ei nurise. Näiteks sõna “kartul” on pärit saksa keelest.

Millise mõttetera ütleksid PERGi gümnaasistile?

Olge uudishimulikud ja lugege palju! Te ei pea käima raamatukogus ainult pakse telliseid laenutamas. Vabalt võib lugeda ka internetis. Kui te aga tahate hästi kirjutada, siis ainult videote vaatamisest ei piisa. Tuleb lugeda nende tekste, kes hästi kirjutavad.

Kuidas toetada lähedasi, kellel esinevad vaimsed häired?

Tänapäeval on paljudel inimestel lähedasi sõpru ja tuttavaid, kellel on vaimsed häired ning üldjuhul tahetakse neile abiks ja toeks olla nii hästi kui võimalik. Kuid sageli võib abistamiseks vajalikest teadmistest, oskustest ja võibolla isegi julgusest puudu. Vahel on erinevused hirmutavad ning seetõttu võib juhtuda, et vaimsete häiretega inimest või tema probleeme hakatakse eirama. Selles artiklis toome välja viis nõuannet, kuidas oma neid inimesi aidata. Lisaks esitame käitumismustrid, mida kindlasti tuleks sellistel puhkudel vältida.

Kuidas aidata?

1. Ole olemas ja kuula!

Sõbra kuulamine on üks tähtsamaid abistamise viise. Anna talle võimalus rääkida oma tunnetest ja probleemidest ilma teda katkestamata või hinnanguid jagamata. Kui ta sinuga midagi jagab siis ära hakka kohe lahendusi pakkuma – mõnikord on rohkem abi lihtsalt kuulamisest.

2. Ole kannatlik ja mõista nende piire!

Mõnikord võib sõber olla antisotsiaalsem, tunda end ärritatuna või vajada lihtsalt rohkem aega iseendale. Ära võta seda isiklikult. Anna talle aega ja ruumi.

3. Haridus ja teadlikkus

Püüa mõista, kuidas sõbra vaimne seisukord tema käitumist mõjutab. Kui tead rohkem teda vaevavatest haigustest (depressioon, ärevus, bipolaarsus jne), saad ehk ta olukorrast paremini aru ning oskad talle paremini toeks olla.

4. Toeta tervislikke harjumusi!

Julgusta teda tegema tervislikke otsuseid nagu näiteks regulaarne liikumine, tervislik toitumine ja piisav uni. Need on vaimse tervise heaolu hoidmises väga olulised. Kutsu ta endaga jalutama, trenni või midagi muud tervislikku tegema, mis talle meeldida võiks.

5. Julgusta neid abi otsima!

Kui su sõber pole veel professionaalilt oma vaimse seisundi parandamiseks abi otsinud siis julgusta teda seda tegema. Psühholoogist, terapeutist, psühhiaatrist või mõnest toetusgrupist võib väga palju abi olla.

Mida mitte teha:

1. Ära alaväärista nende probleem eja tundeid!

Väljendid nagu „See pole ju nii hull!“ või „Kõik tunnevad end vahel halvasti!“ võivad tunduda lohutavad, kuid need võivad panna sinu sõbra tundma, et tema tunded pole piisavalt tõsised. Vaimsete häiretega maadlemine on väga keeruline. Samuti pole abi sellest, kui öelda „Võta end kokku“, „Sa mõtled lihtsalt üle“ või „Ära ole nii kurb“. Selliste asjade ütlemine võib asja hoopis hullemaks muuta.

2. Ära tee nende vaimsest seisundist suurt saladust!

Ära tee nende vaimsest seisundist midagi, mida nad peaksid häbenema või varjama. Kuid see ei tähenda muidugi, et sa peaksid tema probleeme teistega ilma su sõbra nõusolekuta jagama.

3. Ära tee nende seisundi kohta valejäreldu!

Sõbra vaimse seisundi hindamine pole lihtne. See, et neil tundub olevat hea tuju ei pruugi tähendada, et nad on „paranenud“. Samuti ei tohiks eeldada, et asjad on iseenesest korda saanud.

Vaimsete häiretega inimeste puhul on ülioluline meeles pidada, et häire ei defineeri inimest! Aga niisamuti ei tohi neid pisendada ega eirata. Nagu mistahes haigus vajab ka vaimne häire abi, ravi ja tuge. Väga tähtis on kannatlikkus - need probleemid ja haigused ei möödu kindlasti niisama lihtsalt kui külmetus. Tihti saadavad need inimest terve tema elu. Nende inimeste aitamine nõuab empaatiat ja teadlikkust. Ole neile toeks!

Vaimse tervise küsitlus

Kokkuvõte perglaste arvamustest ja mõtetest vaimse tervise kohta:

Kuidas sa end üksi olles tunned?

Enamjaolt tuntakse sellistel puhkudel üksildust. Aga üksi olek pole ainult negatiivne asi. Vahel ongi vaja üksi olla, et endale keskenduda. Osad inimesed on loomult introvertsemad ning neile pole üksi olek probleem. Kui inimesele meeldib olla sotsiaalsem ja see, et sõbrad ja lähedased on tema ümber siis on üksi olek raskem ning tahes tahtmata tekib soov kuhugi kuuluda.

Mida vaimne tervis sinu jaoks tähendab?

Vaimne tervis on inimese üldine vaimne olukord ning mee- ja heaolu. Märk heast vaimsest tervisest on see, kui tunned end rõõmsana. Samuti on tähtis see, kuidas teised inimesed sinu ümber ennast tunnevad ning sind seeläbi mõjutavad.

Mille järgi saad aru, et vaimse tervisega ei ole kõik korras?

Ülekoormus, kooliväsimus ja kergesti väikeste asjade peale ärritumine. Samuti tunne, et tahaks kogu aeg magada ning motivatsioonipuudus.

Kuidas sa ärevusega toime tuled?

Kui inimesel tekib ärevus siis on tal tihti raske oma keha kontrollida. Näiteks võib keha või hääl värisema hakata. Samuti võib ta hakata endale märkamatuks midagi mudima, sõrmedega vastu lauda toksima ja muud sellist. Tavaliselt aitab inimesi sellistel hetkedel enese isoleerimine suurtest gruppidest. Samuti see kui mõelda lihtsamatest asjadest või end hetkest lihtsalt välja lülitamine. Abi on ka pauside tegemisest ja vee joomisest.

Kuidas sinu meelest sotsiaalmeedia vaimset tervist mõjutab?

See oleneb inimesest. Meedial on nii head kui ka halvad küljed. See pakub tegevust ja meelelahutust. Teisalt on sotsiaalmeedial sulle tegelikult väga suur mõju. Näiteks ringleb internetis palju erinevaid trende, millega seoses võib tekkida negatiivne enesehinnang. Seda näiteks sellepärast, et end hakatakse mõne sisulooja välimusega võrdlema. On aga oluline meeles pidada, et meedia ning reaalne maailm on kaks väga erinevat asja. Mõnele inimesele pakub sotsiaalmeedia küll probleemidele tuge, kuid tavaliselt on see vaid ajutine stressileevendus.

Mis sa arvad, kas noored pigem räägivad või ei räägi oma muredest?

Pigem ei räägi. Seda sellepärast, et nad tunnevad sotsiaalset survet oma probleemid maha vaikida. Samuti kardetakse, et nende probleeme ei võeta tõsiselt või et keegi ei saa neid niikuinii aidata. Eriti varjavad oma muresid need, kellel on tõsisemad probleemid. Kuid õnneks räägitakse sellistest asjadest tänapäeval üha rohkem ning see muudab murede jagamise lihtsamaks. Eriti palju arutatakse nende teemade üle sotsiaalmeedias.

Kas tunned, et oled pigem abi andja või abivajaja?

Mõlemat. Mõnes olukorras abi andja ning teises jälle abivajaja. Kui keegi teine sõpra aidata ei oska siis püüan seda ise teha. Pigem eelistavad inimesed olla need, kes aitavad. Palju lihtsam on olla abistaja, kes teise ära kuulab ning tema olukorda analüüsida, kui see, kes ise enda muredest rääkima peab.

Perglaste muusikamaitse

Hommikuti kooli tulles, kodus puhates või sõpradega aega veetes kõlab Sinu kõrvaklappidest arvatavasti Sinu lemmikmuusika. Oled Sa vahel mõelnud, millist muusikat kuulavad Su koolikaaslased või kui palju on teisi perglasi, kes kuulavad samasugust muusikat nagu Sina? Kui jah, siis täna on sinu õnnepäev, sest me viisime läbi uuringu just sellel teemal. Meie küsimustikule vastasid 142 perglast nii G1-st kui ka G2-st.

Milline näeb siis välja keskmine PERGi melomaan?

Meie andmete põhjal naudib keskmine perglane Spotify'st popmuusikat ja teeb seda ühistranspordis, kuid tegelikult kuulaks ta muusikat igal võimalikul hetkel. Täiesti võimalik, et selle perglase *playlist* koosneb enamasti Põhja-Ameerika artistide hittidest, aga kindlasti leiab sealt ka südamelähedast eestimaist muusikat. Muusika on suur osa tema elust, sest 2024. aastal kuulas ta seda kokku lausa 24,5 päeva!

Millist muusikastiili eelistad kõige rohkem?

- **Pop** on kõige populaarsem žanr, mida eelistab 61% vastanutest.
- **TOP 5 perglaste lemmikžanrit** – pop (61%), rokk (41%), räpp (39%), R&B (32%) ja jazz (23%).

Vähem levinud žanrid on klassikaline muusika, indie, country, folk, K-pop, Brazilian phonk ja isamaalised laulud.

Kes on Sinu lemmikartist või -bänd?

Perglaste lemmikartistid:

1. Lana Del Rey
2. The Weeknd
3. Frank Ocean
4. Kendrick Lamar
5. Tyler, The Creator
6. Billie Eilish

Nimetatud artistide seas on ka artiste ja bände Eestist, näiteks kiROT, Puuluup, villemdrillem, Triibupasta, 5MIINUST ja Säm.

Kas eelistad kuulata Eesti või välismaa artiste?

- **54% ehk 77** perglast kuulavad artiste nii Eestist kui ka välismaalt.
- 42% ehk 59 perglast kuulavad artiste ainult välismaalt.
- 4% ehk 6 perglast eelistavad ainult eestimaiseid artiste.

Kust piirkonnast on välismaa artistid?

- **61% ehk 87** perglast valisid Põhja-Ameerika.
- 28% ehk 40 perglast valisid Euroopa.
- 8% ehk 12 perglast valisid Aasia.
- 1% ehk 2 perglast valisid Ladina-Ameerika.
- 1% ehk 1 perglane valis Aafrika.

Kus kuulad kõige rohkem muusikat?

- **40% ehk 57** perglast kuulavad muusikat enamasti ühistranspordis.
- 33% ehk 47 perglast kuulavad kodus.
- 17% ehk 24 perglast valisid „muu“.
- 9% ehk 12 perglast kuulavad muusikat autos.
- 1% ehk 2 perglast naudivad muusikat koolis.

Millal kuulad kõige rohkem muusikat?

- **85% ehk 85** perglast kuulavad muusikat alati, kui võimalik.
- 25% ehk 35 perglast kuulavad muusikat õhtuti.
- 8% ehk 12 perglast hommikuti.
- 4% ehk 6 perglast päeval.
- 3% ehk 4 perglast öösi.

Millist meeleolu otsid muusikast?

- **30% ehk 43** perglast otsivad lõõgastumist.
- 23% ehk 32 perglast otsivad energilisust.
- 20% ehk 28 perglast valisid „muu“ ehk ei täpsustanud, mida nad muusikast otsivad.
- 14% ehk 20 perglast otsivad inspiratsiooni.
- 13% ehk 19 perglast otsivad melanhoolsust

Kas kuulad muusikat, et luua mingi kindel meeleolu või kuulad muusikat, mis sobituks tujuga?

- **49% ehk 70** perglast kuulavad muusikat mõlemat moodi.
- 39% ehk 55 perglast kuulavad muusikat, mis sobituks tujuga.
- 12% ehk 17 perglast aga soovivad luua kindel meeleolu.

Millise platvormi kaudu kuulad muusikat kõige sagedamini?

- Kõige populaarsem platvorm 124 vastusega oli **Spotify**.
- Teine kõige populaarsem valik 22 vastusega oli füüsilised plaadid (CD, vinüüljne).
- Kolmas kõige populaarsem platvorm oli Youtube Music.

Kui mitu minutit kokku kuulasid 2024. aastal muusikat?

- Keskmise kuulamisaeg oli perglastel 35 400 minutit ehk **24,5 päeva**.

Muide, 24,5 päevaga oleksid võinud perglased kõndida **Šveitsi** (kus näiteks toimub 2025. aasta Eurovisiooni lauluvõistlus). 24,5 päevaga oleksid perglased ka võinud lugeda **25+ raamatut** (Sinu kirjandusõpetajal oleks kindlasti väga hea meel).

Perglaste TOP laulud 2024. aastal:

- „Sundress“ – A\$AP Rocky
- „L.E.S.“ – Childish Gambino
- „Sweet Love“ – Anita Baker
- „I Can Do It With a Broken Heart“ – Taylor Swift
- „Sailor Song“ – Gigi Perez
- „Thinking ‘Bout You“ – Frank Ocean
- „Carnival“ – Kanye West, Ty Dolla \$ign

Perglaste TOP artistid 2024. aastal:

1. Lana del Rey
2. The Weeknd
3. Kendrick Lamar
4. Drake
5. Billie Eilish
6. SZA
7. Kanye West

Judokas Oliver Tisler

Kirjutasin eelmises Mõjulaines artikli meie füüsikaõpetajast ja laskesportlasest Peep Sõbrast. Siit on loogiline jätkata meie sportliku õpilasega. Kindlasti on neid õpilasi rohkem, kellest võiks samuti ägeda spordiloo kirjutada.

Kohtun G2 õpilase Oliver Tisleriga kooli esmaspäevaõhtuses korvpallitrennis. Kuigi siin trennis saavad Oliverile vähesed vastu, siis järgnevast jutust selgub, et Oliver ise peab end eelkõige judokaks.

Oliver räägib, et judo trenni läks nelja aastaselt. See oli olnud isa idee, sest nii isa kui ka vanaisa olid mõlemad vabamaadlusega tegelejad ja trenn oli ka lasteaia lähedal. Selliste spordialadega on nii, et peab sobima füüsiline kontakt teiste lastega, olema ise aktiivne ja tahtma palju liikuda. Nii ta judo juurde jäigi ja siamaani ei ole tulnud pähe mõtet spordiala vahetada.

Kindlasti mäletate animafilmi „Leitajateküla Lotte“. Seal pani Jaapanist saabunud mesilane Susumu terve küla judot treenima. Just see film inspireeris paljusid lapsi ning judo trennid kogusid populaarsust. Ka Oliver ütleb, et on seda filmi vähemalt viis-kuus korda vaadanud, aga endal ta seost judo trenni jõudmisega selle filmil ei näe. Muidugi ta ei välista, et kedagi teist võis see film vägagi mõjutada.

Esimese kuldmedali diplom

Esimene võistlus

Kas spordiga tegeledes peab olema ka suur tahe võita?

Eks see ole ka iseloomu küsimus. Oliveril on just seda, mida vaja: iseloomult võistlushimuline, talle meeldib võistelda ja näidata teistele, et ta on parem. Võistlustulemused aastate jooksul näitavad hästi toimunud arengut. Tuleks mainida, et judo trennis on ka selliseid huvilisi, kellel puudub see sportlik viha ja tahe võistelda ja kes treenivad rohkem oma rõõmuks. Oliveril on aga judo prioriteediks.

Mida annab tippspordiga tegelemine? Mida nimetada oluliseks saavutuseks? Kas võite, medaleid või palju suurem saavutus on ennast järgmine kord (näiteks vaba päeva hommikul) trennisaali saada või jätkata treeningutega peale pikemat vigastuspausi?

Oliver toob siinkohal hea näite, kus tal 13-aastaselt oli lootus suurele võidule, aga vahetult enne võistlust murdis trennis varbaluu. Tegelikult kuni 14. eluaastani võitis ta palju medaleid. Oliver ise arvab, et need sai ta liigagi lihtsalt, lasi ennast lõdvaks ja ei treeninud enam vajalikul tasemel. Tulemuseks oli järgneval kahel aastal täielik medalite puudus. Siis võttis Oliver end uuesti käsile ja siis... pingutas ta üle.

Eesti meistrivõistluste pronksmedal.

Kui palju üldse on võimalik ja mõistlik nädalas trennis käia?

Oliveri maksimum oli 9. klassis, seitse korda nädalas. Lisaks judole ka jõusaal ja korvpall. Tuleks mainida, et ka korvpallis hakkas Oliveril hästi minema ja oli lootust kaugemale jõuda. Siiski valis ta judo, sest oli juba sellesse päris palju aega investeerinud

Vahelduseks aga viimaste aastate tähtsamate medalite kokkuvõte: Eesti 2024 noorte meistrivõistluste kuld, Balti mere riikide meistrivõistlustel poisid kehakaalus kuni 90 kg U17 kuld ja noored U20 hõbe.

Sageli kipub nii olema, et noorte hulgas on suuri tegijaid, kuid kui meeste arvestusse jõuavad, siis kaovad nad kuhugi ära. Oliver osaleb praegu põhiliselt võistlustel, mis on U21. Lootust on ka meeste hulgas tulemust teha, sest hiljuti sai ta Eesti meistrivõistlustel just meeste arvestuses tubli viienda koha (üks võit ja kaks kaotust). Paraku kaasnesid võistlemisega ka peapõrutus ja verine nina. Kusjuures kaalukategooria võitjaks osutus olümpial käinud maadleja, kellega siiski seekord vastamisi ei õnnestunud minna.

Eesti meistrivõistlused U18 I koht

Viimased tähtsamad medalid.

Soomes toimunud võistluste logo

Kui sportlane võidab, siis räägitakse sportlasest, kui aga kaotab, siis treenerist.

Oliveri treener Toni judokoolis on kõik need aastad olnud Keio Kalm. Oliver iseloomustab treenerit kui head sõpra, kes pole liialt palju sundinud ja latti liiga kõrgele seadnud. Nende 8-10 liikmeline treeninggrupp on nagu üks pere. Koos mängitakse ka arvutimänge.

Oliver on tänaseks saavutanud pruuni vöö. Mina ise olin arvamusel, et musta vöö saamiseks on nüüd vaja maadelda ja võita kusagil olulisel turniiril musta vööga judokaid. Oliveri jutu järgi asjad siiski päris nii ei ole: „Aasta aega peab olema pruun vöö ja alles selle aasta sügisel ma pääsen eksamile, kus on vaja demonstreerida kindlaid võtteid (kata). Peab teadma ka judo võitluskunsti ajalugu, sh selle ala loojast dr. Jigoro Kanost (1860-1938) ja ka jaapani keelt.“

Oliver ja treener Keio Kalm 2016. aastal.

Kas judost on ka praktilist kasu ja kas iga pätt tänaval ei ole enam ohtlik?

Õnneks kurjategijatega ei ole Oliver kohtunud. Tegelikult peavad ikka konkreetsed võtted olema, kui keegi peaks noaga rünnata tahtma. Osad vabavõitluse võtted pididki judost pärit olema. Oliver: „Miks lüüa vastast rusikaga, kui võib lüüa põrandaga!“

Kuid kuidas kooli kõrvalt professionaalselt spordiga tegeleda jõuab?

Oliveri sõnul on kool samuti alati prioriteediks, sest vaja on ju kõik oluline õigeaks ajaks ära teha. Kui on tähtis kontrolltöö tulemas, siis trenni ta ei lähe. Ei saa ju ainult judole panustada ning ootamatu vigastusega võib kõik läbi olla.

Tubli, toetame! Jõudu ja jaksu, Oliver!

Raamatuarvustus: Donna Tartt „Ohakalind“ – lugu surematust armastusest, kus pole ruumi tavalistele inimsuhetele

Kui ma esimest korda Tartti teosega kokku puutusin, olin ma 14-aastane – Google’i järgi, selle raamatu lugemiseks veidi liiga noor. Mu pilk rändas mööda raamatukaant ning peatus sellel oleval tillukesel linnul, kes mulle valge rebitud paberi alt vastu vaatas. See pilt meenutas mulle saladust, midagi, mis kuulub kellegile ainulaadsele. Kellelegi, kes märkab sügavat, mitmekülgset mõtet seal, kuhu autor selle nii hoolega peitnud on. Piilusin justkui kellegi tagant, nähes tervet maailma, mis ei olnud veel täiesti minu, kuid polnud mulle ka täiesti võõras. Võib-olla on ülbe väita, et teadsin juba algusest saadik, et see raamat on just mulle kirjutatud, aga see on see, mida ma tagasi vaadates öelda võin. Kui Theodore Decker, raamatu peategelane, peale oma järjekordset seiklust ning õppetundi oma imepärase maali juurde naaseb, mõtleb ta samamoodi: pole selles suures maailmas sellist asja, mille jaoks ta paremini loodud oleks, kui Carel Fabritiuse maalile „Ohakalind“.

Kõik algab kevadises New Yorgis. Theodore Decker on tavaline 13-aastane poiss, kes, nagu kõik teisedki, tahab elus teha ainult seda, mis talle meeldib. Teiste inimeste – eriti vanemate – arvamus ei huvita teda üldse. Vabadus ja muretus on talle palju olulisemad. Ta ei pööra tähelepanu väikestele detailidele, mis meie elu kõige rohkem kujundavad ja on kindel, et aega teiste seltskonda nautida, on veel palju. Teose üheks silmapaistvamaks jooneks on see, et me vaatame sündmustele otsa läbi täiskasvanud Theodore’i mälestuste.

Märkame seda, mida ta minevikus täheldanud pole ning tunneme kõik nii erksalt ja selgelt, et sündmused on justkui osa meie elust. Justkui oleks see kõik juhtunud meiega. Raamatu algus on udune, ärev ning murelik. See on mingi suure ja mõjuka õnnetuse eelõhtu, mida me rahutult ootame. Ja siis see juhtubki – hiiglaslik lõhe, mis rebib teismelise Theodore'i elu pooleks.

Saame midagi igast kaotusest – see on eluring, mis kunagi ei peatu. Peale muuseumis toimuvat plahvatust jääb Theodore küll ellu, kuid kaotab enda ema. Ta peab kaotusega hakkama saama. Kui poiss muuseumist põgeneb, käsib üks surev vanamees tal ühe maali varastada. Niiviisi olid Theodore Decker ja tema kallis „Ohakalinnu“ maal igaveseks ühendatud.

Pereliikme kaotus, südantlõhestav süü, igatsus ja sügav ning teiste eest peidetud valu, on teoses läbivad teemad. Aastad mööduvad, peategelast ümbritsevad inimesed muutuvad ning ta ise kasvab, kuid haav, mis on jäänud tema hinge, ei parane. Unetutel öödel, kui pimedus ta murede üle naerab, tuletab Theodore meelde ema näojooni, iseloomu, tema helget pilku, õrna puudutust. Ta näeb teda unenägudes, kus ta on alati kindel juht. Mitte kunagi ei ole ta see, kes kõrval kõnnib. Poiss ei tea, kas see, et tema ellu jäi, oli õiglane. Ta pole kindel, kas see oli kellegi teise kavatsus või juhus, kaval ja julm mäng, mille osalejaks ta tahtmatult saanud on. Theodore näeb endas oma ema, kuuleb ta laulvat häält oma armastatu kõnes. Elab edasi maailmas, mis oli kunagi tema emale kuulunud. Aga mis on talle alles jäänud? Ainult surematu kunst, mida ta ema lõpmatult armastas ja austas.

„Ohakalind“ järgib Theodore'i ja reisib temaga ühest kohast teise – läbi kuiva Las Vegase ning vihmase New Yorgi kuni hämara ja salapärase Amsterdamini. Theodore leiab kunstist tuge - midagi muutumatut ja stabiilset tema hoogsas elus. Maalis ei leidunud ainult valu ja kaotus, vaid ka armastus kunsti vastu. Tahe seda päästa ja hoida. Kunstis oli ühendatud tuhandete inimeste töö – tulekahjust pääsemise

Heapingutus, mandrite läbimine ja kahjustuste restaureerinime. Kunst ja mälu on omavahel seotud. Kunsti abil on võimalik säilitada olulisi hetki, et tulevikus, kui leiame ennast rasketest kannatustest, neile tagasi vaadata ja seeläbi rahu saavutada. Theodore elab endistviisi oma ema surma läbi, kuid tema ellu sekkuvad uued, põnevad ja ebatavalised inimesed. Ta kohtub eluagsete sõpradega, kellega saatus teda ikka ja jälle kokku viib. Theodore avastab endas tundeid, mille olemasolust tal aimugi polnud ning areneb ja saab vanemaks. Ta armastab ja hoolib ning muretseb alati selle eest, et maal tema lähedal oleks. Ta hoiab seda nagu oleks see tähtsaim asi maailmas. Samas vihkab ta seda kogu oma südame ja olekuga, sest nüüd on „Ohakalind“ igavesti temaga ühendatud ja keegi ei saa selle muutmiseks midagi teha. Kuid maaliga – ja niisamuti kunstiga – ei ole seotud vaid mured, katastroofid, valu ja surm, mis kõik Theodore'i teed tulevikku kujundasid. Selles on ka armastus, sõprus, lahkus ja hoolitsus. Need kadunud omadused, mis leiti inimestes, kes tegid kunsti oma kõrgeimaks eesmärgiks ja sihiks. Nad kõik peegeldusid ka Theodore'ist ning on igavesti temaga. Ka tema ise on osa suurest kunstist, mida tema ema nii väga austas.

„Ohakalind“ on arenguromaan, mis räägib paljudest kasvamisega seotud teemadest: vanemate kasvatus ja nende kohalolek oma lapse elus, õigete sõprade valimine, oma koha leidmine ühiskonnas ja idealiseeritud kavatsus teha kõike, et oma lähedasi päästa. Raamatus on peagu 900 lehekülge, kuid tänu Donna Tartti imelisele ning rikkale keelele - tekst ja süžee justkui voolavad mööda. See pole üllatav, sest autor kirjutas seda teost kümme aastat, olles ise läbi käinud kohad, mida ta oma raamatus kirjeldab: korratud hotellitoad, suursugused raamatukogud ja salajased antiigipoed. „Ohakalind“ on keerulise ning huvitava ehitusega teos, kus – ma usun – igaühele leidub oma mõte, oma koht, mille olulisus on tema jaoks kaheldamatu. Minu jaoks väljendas see raamat vilunult seda, mida ma ei osanud ise formuleerida ega sõnastada – see näitas armastust ja tõmmet, mida ma alati loomiguliste teoste ja asjade vastu tundnud olen. See ei ole aga kõik, mida raamat oma lugejale pakkuda võib. Nagu iga teose puhul, on ka selle tähtsus ja mõte, peidetud lugeja enda südamesse.

Raamatuarvustus: „Vareda“

Eesti, suvi ja armastus

Sven Mikseri „Vareda“ on südamlük ja siiras romaan ühe 16-aastasest linnapoisist Johannesest, kellel on suur kirk kunsti vastu. Ta läheb suveks Vareda küla mõisakooli öövalvurina tööle, et kunstikooli sisseastumiskatseteks valmistuda. Samal ajal leinab ta oma surnud mentorit ning proovib toime tulla keeruliste peresuhetega. Äkitselt astuvad tema ellu aga Margit ja Andreas.

„Vareda“ võitis Eesti Kirjanike Liidu 2023. aasta romaanivõistlusel esimese koha. Mainimist väärt on ka fakt, et see on Sven Mikseri, Eesti endise välisministri, esimene romaan. Vaatamata sellele on tema kirjutamisstiil väga hingestatud, õrn aga küps. See kandub edasi ka tema raamatu peategelase Johannes karakterisse. Lugeses võib isegi tunda, et Mikser avab justkui lugejale tee sellesse samasse Vareda külla, mille roosakas mõisahoones peituvad noormehe mured, rõõmud ning unistused.

Teoses eepilisi pöördepunkte pole, kuid sellegipoolest on see raamat südamlük ja kõitev oma väikeste eluliste hetkede poolest. Need pisikesed hetked ei pruugi tunduda tähtsad, kuid kannavad meie elus tegelikult suurt rolli. Johannes läbib romaani vältel oma tähtsaid teismeea eluetappe ning avastab end tunnetekeerisest. Läbi selle teose on võimalik reisida suvisesse Eestisse, kus rahulik loodus ning inimeste vahelised suhted loovad sooja, koduse atmosfääri. Tänu oma minimalistlikusele, jätab teos ruumi ka enda tõlgendusteks. Seega, saab igaüks endale sellest loost mõne mõttetera leida.

Filmiarvustus: „Moest väljas“ - kui palju ressursse läheb Zara poest ostetud ühe teksapaari tootmiseks?

2015. aastal välja tulnud Jaak Kilmi ja Lennart Laberenzi poolt tehtud film „Moest väljas“ on mõtlemapanev, hoogne ning käsitleb tänapäeva tõsiseid teemasid kiirmoest ja riiete ületootmisest.

Käisime filmi vaatamas Tallinna Pelgulinna Riigigümnaasiumi kogukonnakinos. Inimesi oli kohale tulnud küllaltki palju ning neid kõiki tundus see teema tugevalt huvitavat.

Enne filmi algust tegi õpetaja Janett Perv kiire viktoriini, et näha kohalviibijate teadmisi rõivatööstuse kohta. Aktiivseid vastajaid oli palju, mida oli tore näha. Tegelikult olid ka kindlameelsed aktiivsed vastajad üllatunud tegelikes vastustes.

Film räägib sellest, kuidas Eestis tuntud moedisainer Reet Aus võtab ette teekonna, et põhjalikumalt uurida, kui palju ressursse läheb Zara poest ostetud ühe teksapaari tootmiseks. Tema esimene samm on kontakteeruda Zara peakontoriga, kuid sealt ta vastuseid ei saa. Järgmiseks käib ta Soomes Kuopio Ülikoolis, kus tehakse mitmeid teste, et näha mis kemikaale teksades leidub. Kurb on tõdeda, et testid näitavad, et tänapäeval kantavates teksapükstes on tohutult palju mürgiseid aineid, mis ei ole hea tarbijatele ega töötajatele.

Selleks, et teada saada, millises tehases need teksad täpselt toodetud on, lendab ta Bangladeshi. Tehaseid läbi käinud ning vihjeid kogunud, leiab ta lõpuks õige teksade sünnipaiga, milleks on valdusettevõtte Beximco.

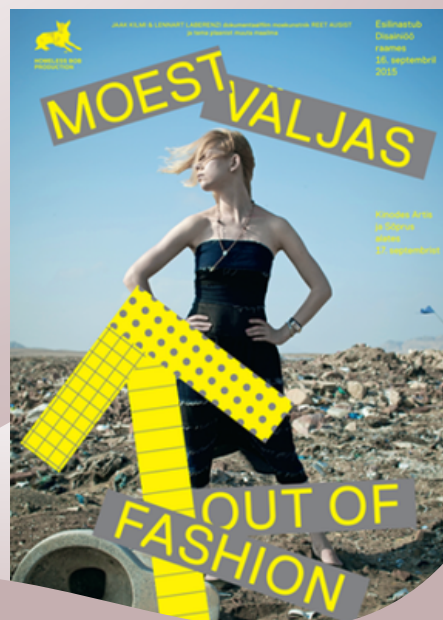
Tema õnneks tekib tal võimalus rääkida Beximco tegevjuhi Syed Naved Husainiga, kes pakub talle koostöö võimalust, kuna ta näeb potentsiaali kasutada ära Bangladeshi tehaste jääke Ausi upcycling disainides.

Pärast mõnda nädalat hakkab Reet pakkuma oma disaine suurkorporatsioonidele nagu H&M, Calvin Klein ja Tommy Hilfiger. Kahjuks keeldutakse üsna koheselt, sest brändide arvates ei kattu Ausi stiil nende brändi üldmainega. Peagi tuleb aga kõne Beximcost. Neil olevat ületoodetud 70 000 särki ning nad loodavad, et ehk on Reet Ausil ideid, mida nende poolt tekitatud ületoodanguga teha.

Reet on nõus ning tal tuleb mõte võtta ühendust noorte laulu- ja tantsupeo korraldustiimiga, et luua osalejatele ja pealtvaatajatele värvilt säravad upcycle'itud särgid. Tellitakse lausa 23 000 eksemplari. Kahjuks tekib algselt tootmisprotsessis aga tõrkeid ning mitmed särgid lähevad alguses raisku hooletuse tõttu. Kolme nädala pärast saavad ilusad särgid siiski Eestimaa pinnale. Arvutuste kohaselt säästsid nad selle tellimusega lausa 82 miljonit liitrit vett, mida on rõõm kuulda! Film lõpeb stseeniga, kus näidatakse Reet Ausi 5. kollektsiooni Beximco jäätmetest. Mainitud on ka seda, et kui palju vett ja CO2 säästeti iga riideesemega.

Meie soovitaksime filmi põhikooli vanema astme ja gümnaasiumi õpilastele, keda huvitab moetööstus ja keskkond. Eriti ka PERGi õpilastele ja õpetajatele, sest need on meie jaoks ka maailmahariduses kajastatud teemad.

Film avardab vaataja silmaringi tänapäevase masstoodangu osas ning peaks andma rohkem vastuseid kui küsimusi. Tänu Reet Ausi leidlikkusele ning ka püüdlikkusele, on olukord paranenud. Jäime mõlemad filmiga vägagi rahule. Meile meeldis nii filmi ülesehitus, filmimise meetod kui ka see õige sõnum, mida Reet Aus tahab edasi anda.

Filmiarvustus “Anett”

Eesti üks armastatuimaid sportlasi Anett Kontaveit oli 2022. aastal maailma teine naistennisist. 2023. aasta suvel teatas ta, et lõpetab profikarjääri. Dokumentaalfilm „Anett“ on üles võetud unikaalsel ajahetkel, tuues vaatajate ette Aneti viimase aasta tippennis ja tema lahkumisotsuse küpsemise. Näeme Aneti argipäeva ja seda, milline sihikindlus, aga ka psühholoogiline pingeline peitub edu taga.

Filmimine algas 2023. aasta märtsis, mil Anett naasis pärast seljavigastust võistlusmaailma ja valmistus Madridi turniiriks. Kaamera jälgib Anetti kodus, treeningväljakutel ning võistlustel üle Euroopa. Võtetiimil oli eriline võimalus jälgida stressirohkeid hetki enne väljakule astumist, olla kohal võiduhetkedel, aga ka siis, kui tuli leppida kaotusega. Kuid selle konarliku võitude ja kaotuste teekonna taga peitub filmi keskne küsimus: Kuidas loobuda millestki, mis on olnud sinu elu kese 20 aastat?

Film oli visuaalselt võimas, näidates spordimaailma kõiki külgi hiilgavas koloriidis, kasutades unikaalseid kaadreid ja üldiselt atraktiivseid tehnilisi lahendusi. Üks tipp hetk visuaali kontekstis oli kohe kindlasti filmi kulminatsioonis olev montaaž Aneti karjääri kõrgpunktidest, mõnes mõttes oli kindlasti tegu

klišeeaga, aga isegi siis, oli see väga liigutavalt ja ilusalt teostatud. Operaatori kaameratöö oli pilkupüüdev, värvikas ja elav, visuaalne pool sümboliseeris minu jaoks seda, mis kogu film oleks võinud olla: uhke, tõetruu ja sügav.

Tehes dokumentaalfilmi nii mõjuka isiku, kui Anett Kontaveidi kohta, on lihtne teha filmi sisukaks. Eriti veel sellel ajal mil filmitegijad Anetiga koostööd tegid, tema elus oli nii palju muutusi, et režissööril oli kohe kindlasti rohkem kui piisavalt materjali, et teha film julmalt ausaks ja spordidokumentaalide maailmas isegi murranguliseks, kuid nad jäid pidama lõpmatusse keskpärasuse vangikongi. Ent selles pinna-pealsuses, täitis film ikkagi oma eesmärgi, Aneti lugu sai räägitud, saavutades isegi teatud lahjema emotsionaalse sügavuse, mis oli muidugi tänu Anetile endale.

Peamine asi, mida mina tähele panin, oli see, et Anett rääkis kuidagi ühte lugu, aga režissöör proovis sellest jutust hoopis midagi muud teha. Kruusiauk tahtis dramaatilist, kurvameelset lugu sportlase kohta, kes peab enda elu suurima armastuse, oma spordi, vähemalt profimastaabis, maha jätma, kuid Anetis endas puudus see melodramaatiline soov näidata ennast kui kaotajat. Ta oli juba enne filmi tegemist jõudnud kohta, kus ta mõistis, et tema spordikarjääri lõpp pole tema elu lõpp ning režissööri poolt mitte ükski lüke poleks saanud neid emotsioone taas esiplaanile tuua. Paratamatult tekib tunne, et Anetis selle šokeeriva avameelsuse avastamisega on natukene hiljaks jäänud.

See vaatenurkade erisus tuli veel eriti välja filmitegija poolt küsitud küsimustes, režissöör küsitles Anetti lihtsameelselt ja pealiskaudselt, kusjuures tekitades minus suurt segadust, kuna mõnes mõttes oli näha, et Kruusiauk otsis seda vapustavat šokimomenti, kuid ta ei olnud nõus oma enda filmis, oma enda koostatud küsimustega seda sügavust haarama. Hoides ohje iseenda käes, on režissööri roll viia film punktist A punkti B, kuid selliste algeliste küsimustega ei antud

Anetile võimalust talle pakutud viidetega midagi ette võtta. See üldine lihtsus tekitas pisut ülekuulamislaadse formaadi, andes filmi intervjuu osadele üsna suletud ja primitiivse tunde.

Tehtud valikust mitte minna süvitsi, mitte proovida Anetist esile tuua neid tundeid, mida ta, kas oli juba läbi töödeldud või ei näinud vajadust kaamera ees paljastada, tulenes filmi osaline allakäik. Tulemuseks ongi osaliselt lünklikult jutustatud, mõnes mõttes väheütlev film, kust puudub tihti kontekst, millele vaataja saaks toetuda.

Ma nägin Anetti inimesena, kellega vaatajal oleks saanud olla lihtne samastuda, näha ennast ja iseenda võite ja kaotusi temas, käia koos temaga läbi see teekond selle aktsepteerimiseni, et kõik ei ole lõpmatu. Aga, kui filmi enda jäik struktuur ei lase sellist vabadust tekitada, on raske vaatajatel üldsegi enda lugu filmi omaga lõimida.

Selle kõige kõrval tutvusime filmi 75 minuti jooksul Anetiga ikkagi päris suurel määral, nägime teda, kui tugevat sportlast, nähes teda tenniseväljakul endast kõike andmas, oli võimas vaadata. See pingutus, millega ta oma sporti tegi, oli

absoluutselt inspireeriv ja liigutav. Filmi parimad momendid leidsidki aset siis, kui Anett tundis ennast tõeliselt vabana, kui teda ei ümbritsenud režissööri ühepalgelised küsimused ja teadlikkus sellest, et alati on teda vähemalt üks kaamera jälgimas.

Kuid loogiline on see, et head montaažiklipid võimsast sportlasest ja üldiselt tugev visuaalne pool ei ole ainsad asjad, mis teevad ühest filmist tõeliselt hea, võiduka teose. Filmi saaks kirjeldada ilusa, meeldiva kingipakina, mis jõuluõhtul saad, kuid pakki avades paned tähele, et seal pole otseselt palju sees; ilu ilma sisuta. Isegi võttes arvesse filmi mitmeid tugevaid külgi, langes see minu jaoks klišeelike spordidokumentaalide sekka, jättes mind tervikuna kahjuks külmaks.

Teatriarvustus: „Carmen“ - maailmakuulus ooper taas Rahvusoper Estonia laval

Prantsuse lavastaja Pierre-Emmanuel Rousseau tõi eelmise aasta 27. septembril publiku ette Georges Bizet' legendaarse ooperi „Carmen“. Iga suur teatrihuviline teab, et kui Estonias tuleb lavale uus tükk, on pileteid alguses meeletult raske saada. Seda ka nüüd, 4 kuud hiljem. Toimus jaanuarikuu esimene etendus ning piletid olid välja müüdud. Publiku seas oli vaatajaid igas vanuses, kes pingsalt ootasid, et kell lööks seitse ja etendus algaks.

Bizet' „Carmeni“ puhul on hea see, et kui ooperid muidu ära väsitavad, hoiavad kõigile tuttavad palad tähelepanu just laval. Tuleb mainida, et orkester on alati suurepärane, nad nagu ei väsikski mängimast. Terve etenduse kulg sõltubki ju neist. Järsku avanes eesriie ja lavale sammusid mehed. Seejärel noored poisid. Publiku seast oli juba kuulda ahhetusi, sest poisid olid väikesed ja tegutsesid laval nii usinasti. Oli tõesti näha, et kõik, iga väiksema detaili, oli nii filigraanselt tehtud ja seda on vaatajal ju alati hea jälgida. Kõigepealt olid märgatav muidugi tegelaste kostüümid: väga detailsed ja ajastukohased.

„Carmen” räägib kirglikust, kuid traagilisest armastusloost. Peategelane Carmen on vaba ja iseseisev sigaritehase töötaja, kes võlub sõjaväelase Don José. Don José armastab teda andunult, kuid Carmen ei allu talle ega loobu oma vallatust elustiilist. Lugu räägib armastuse, kadeduse ja vabaduse konfliktidest. Seda aga nii kaasahaaravalt.

Siinkohal tooksin välja, et Sina, armas perglane, oled nüüdseks kindlasti ajajoone raames lugenud läbi Prosper Mérimée romaani „Carmen“. Kui laskuda detailidesse ja hakata võrdlema Mérimée romaani ja Bizet’ ooperit, on teisel nii mõnigi detail või stseen puudu. Tihti nii ongi, et füüsilisel kujul võivad vaataja jaoks mitmed momendid mõistmatud olla. Samas tõstsid aga võrratud aariad ooperis mõned stseenid täiesti teistmoodi esile kui raamatus. Mis veel positiivne ja mainimisväärt – pöördlava töötas väga hästi nii tegelaste kui ka terve loo jutustamise kasuks. Lava oli minimalistlikult, kuid efektselt kujundatud ja lavastaja oli osanud sellega väga hästi mängida.

„Carmen” on ooper, mis õpetab väärtustama vabadust ning armastust. Ooper näitab, kuidas armastus võib olla nii kirglik, kuid samal ajal ka hävitav. Samuti on ka juttu soorollidest ja inimestevahelistest suhetest.

Midagi negatiivset ooperi kohta öelda üldse pole. Mul on hea meel, et Rahvusooper Estonia otsustas tuua maailmakuulsa ooperi taas enda uhkele lavale.

Teatriarvustus: „Valgus maailma lõpust“ – vaade tulevikku?

„Valgus maailma lõpust“ on Eesti Rahvusballeti esitantsija ja Vanemuise teatri balletijuhi Jevgeni Gribi nüüdisballett, mis valmis koostöös helilooja Alisson Kruusmaaga. See esietendus 29. novembril 2024 Rahvusooper Estonias. „Valgus maailma lõpust“ räägib lugu maailma loomisest, inimkonna arenemisest ning kulmineerub looduse hävimisega. See lugu kandub lavale läbi mehe ja naise harmoonia, mis hõreneb nende valikute ja kaaslaste surve tõttu ning viib maailma hukatusse. Kas see on ka meie saatus?

Peategelased on Naine (Marta Navasardyan) ja Mees (Joel Calstar-Fisher). Lugu algab maailma ja inimkonna sünniga, kui pimedusest tungib esimene valguslaik. Selle keskmes on Naine ja Mees. Nad loovad harmoonia, sulanduvad üheks ja saavad lapse. Pärast asub pere avastama loodust – Naine õpetab lapsele, kuidas loodust hoida ja väärtustada, samas kui Mees otsib loodusest aga kasu, raiudes maha puu. Peatselt ilmuvad lavale kaasaegsed figuurid, Mees 2 (William Newton) ja Naine 2 (Anna Roberta Lahesoo), kes kehastavad tänapäeva inimesi ning nende vabadust ja ahnust. Mees vaimustub nende elust, omandab nende kombed ja vahetab oma ürginimese riided kaasaegsete vastu, jättes kõrvale oma Naise ja lapse. Mees sulandub „tänapäeva“ ühiskonda ja naudib luksuslikku elu. Naine püüab teda päästa kaasaegsest hullusest, kuid Mees on täielikult võlutud uudsest elustiilist.

Minimalistlik lavakujundus suunas tähelepanu tantsijate meisterlikkusele ning oskusele ühendada kehaliigutusi miimika ja dünaamilise rütmiga. Artistide tehnika oli puhas ja täpne ning näitlejaoskused lisasid karakteritele sügavust, mis tegi kogu etenduse väga usutavaks.

Hetkeks isegi ununes, et viibin teatrisaalis, sest lugu oli nii kaasahaarav ja tegelasrollid nii veenvad. Seda kõike viis järgmisele tasemele Jevgeni Gribi keeruline ja pilku paeluv koreograafia stiil, mis oli äratuntav juba tantsijate esimestest sammudest. Gribi lavastuste eripäraks on etteaimamatud ja üllatavad liikumislahendused, mis hoiavad publikut pidevas ootuses, ning „Valgus maailma lõpust“ pole selles osas erand.

Naise ja Mehe liikumine oli rahulik ja harmooniline, samas kui kaasaegsete tegelaste tants oli aga paljastav ja häbematu. Sellisel sümbioosil olid aga tasakaalupunktiks naised, kelle kontrast õrnuse ja tugevuse vahel tõid lavale harmoonia. Lisaks tantsule oli kasutatud balletietenduses ebatavapärast ka inimhäält. Rahvusooper Estonia ooperisolist Karis Trass esitas balleti lõpus võluva unelaulu, kuid see ei olnud ainus hääl, mis üle teatrisaali kostis. Selle etenduse puhul pidid ka elukutselised tantsijad panema oma hääle tööle.

Loo peategelased kui ürginimesed kandsid õhulisi ihuvärvi kostüüme, mis sümboliseerisid nende loomulikku ühendust loodusega. Neile vastanduvalt kandsid „tänapäeva“ inimesed mustaid lohvakaid ülikondi, mille all olid tätoveeringuid imiteerivad bodid. Seda kontrasti täiendasid loodusjõude kehastavate artistide maskid, mis valmisid eesti ehtekunstniku ja disaineri Tanel Veenre käe all koostöös tehisintellektiga.

Vaatamata visuaalse osa minimalistlikkusele oli etendus väga detailiderohke, eriti ettekantud loo poolest, mis kujunes sisukaks ja seevõrra intensiivseks. Lavale jõudsid inimsuhete, sotsiaalse surve ja mitmete teiste teemade tantsulised interpretatsioonid, kuid kõige olulisemaks jäi loodus ja selle hindamatu väärtus.

Moerubriik - Ülevaade 2025.a kevad-suve hooaja trendidest

2025. a kevad-suvine mood toob endaga kaasa feminiinsuse ja maskuliinsuse sulandumise, kus õhuline kihilisus ja romantilised detailid kohtuvad jõuliste lõigete ja struktureeritud vormidega, luues tasakaalu elegantsi ja jõulisuse vahel. Väga palju on inspiratsiooni võetud 90s ja 2000s ajastutest. Aga mida ikkagi kanda ja mis siis täpsemalt sellel hooajal moes on?

Trendikad riidedeesemed ja stiilid

Kontorirõivastest inspireeritud riided:

- oversized blazers - laiaõlalised, kuid voolavate lõiketega
- nõõbitavad pluusid - avatud kraed, jättes mõned nõõbid eest lahtiseks ehk unbuttoned look
- U- turn lõikega särgid- saab kombineerida koos avatud pluusidega
- seelikud pükste peal (Skorts)
- ekstreemsel laiade säärtega püksid
- Spordiriided 2.0:
- värvilised tuulejakid
- lehter kaelusega anorakid
- polo särgid.

Foto: Vogue, Madeline Fass, Talia Abbas, Laura Jacksont

Mereväest inspireeritud stiil.

Foto: Glamour, Jake Henry Smith

Trendikad tossud

retro tossud

kõrge säärega tossud

jalga lükatavad

tavalised üleni valged tossud

Foto: Vogue, Madison Rexroat

Foto: Vogue, Madeline Fass, Tali Abbas, Laura Jackson

Foto: Vogue, Madison Rexroat

Foto: Glamour, Jake Henry Smith

Foto: Glamour, Jake Henry Smith

Foto: Pinterest, Elle

Foto: Pinterest

Aksessuaarid

- palju litreid riietel
- lipsukesed - bows
- kristallid
- suled
- ekstreemsed lipsud
- praktilised ja suured käekotid- moes on kanda mitut kotti korraga ja neile palju kulinaid külge panna, inspireeritud Jane Birkinist

Foto: WMagazine, Jade Vallario

Mustrid ja kangad

- loomamustrid: eriti zebra, mao, lehma ja tiigri mustrid
- täpiline muster
- ruuduline muster- 90s inspireeritud
- spiraalsed kujud ja struktuurid
- naturaalsed villased ja linased kangad.
- viskoos kangas.
- siid ja satiin kangad
- läbipaistvad voolavad materjalid
- 3D tekstuurid
- sädelevad ja läikivad kangad

Foto: Pinterest

Foto: Patternbank

Foto: Pinterest

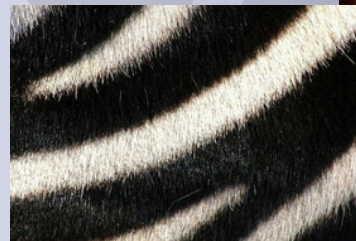

Foto:Pinterest

Värvid

- kohvitoonid - Mocha mousse on aasta värv!
- rohelised toonid - eriti pistaatsia ja türkiis
- roosad toonid - suhkruvati roosa, mullinätsu roosa, puudrine tuhmikas roosa
- erk lilla ja erk tomatipunane
- jääne sinine
- pastellvärvid
- metalsed toonid

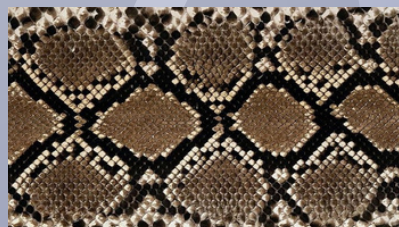
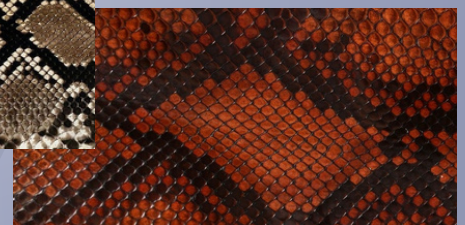

Foto: Pinterest

Olulisemad *runway show*'d 2025 kevad-suviste trendide inspiratsiooniks

Nendel moenädalatel esitletud kollektsioone saab järgi vaadata Vogue'i ametlikult veebilehelt või Youtube'i moekanalilt.

- New York moenädal - toimus 6.-14. september 2024
- Londoni moenädal - toimus 15.-19. September 2024
- Milano moenädal - toimus 20.-26. September 2024
- Pariisi moenädal - toimus 27.-30. jaanuar 2025

2025. aasta kevad- suvine mood ei sea piire ja fookuseks on eksperimentaalsus ning isikupärasuse leidmine ja näitamine läbi riiete. Kindlasti katsetage ja kombineerige omavahel artiklis välja toodud trendikaid rõivaid, mustreid, materjale ning aksessuaare. Selle hooaja eesmärgi on hästi kommenteerinud Balenciaga loovjuht Demna Gvasalia tsitaadiga “Fashion needs to get messed up”.

Moerubriik - Stiilitutvustus

Meil kõigil on erinevad stiilid, mis kajastavad meie isikupära ja meeleolu. Moemaailmas leidub lugematult suundi, mis kõnetavad eri inimesi. Üks populaarsemaid suundi on *skater-style*, mis toob esile vaba ja mässumeelse hingega rõivad, samas kui *babydoll*-stiil toob tagasi nooruslikud ja romantilised jooned. Artiklis uurime, kuidas need stiilid on moemaailmas koha leidnud ja miks neid tänapäeval nii armastatakse.

Babydoll

Babydoll-stiil on moesuund, mis rõhutab nooruslikku ja naiselikku välimust. Selle aluseks on klassikaline *babydoll*-kleit, mis sai alguse 1950. aastatel. Stiili eripäraks on kõrge pihaosa, mis asub rinna all, ja laienev voogav lõige. Kleidid on enamasti põlvest kõrgemad, mis lisab mängulisust ja kergust.

Babydoll-kleitides kasutatakse pehmeid ja õhulisi materjale, nagu šifoon, puuvill, pits ja siid. Detailide hulka kuuluvad volangid, lipsud ja tikandid, mis rõhutavad naiselikku pehmust. Värvides domineerivad pastelsed toonid nagu heleroosa, lavendel ja valge, kuid ka lillemustrid ja täpid on levinud.

Tänapäeval leidub ka kaasaegseid tõlgendusi, kus *babydoll* stiili on kombineeritud julgete mustrite, nahadetailide või asümmeetriliste lõigetega. See mitmekülgne stiil võimaldab luua nii armsaid, mässumeelseid kui ka elegantselt modernseid komplekte.

Babydolloi põhikomponendid:

1. Kleit või seelik
2. Mary Jane kingad, baleriinad või pitsiga kingad
3. Peapaelad, lipsud, juukseklambrid
4. Pärlikeed, õrnad kõrvarõngad või rippuvad käeketid
5. Sukad ja põlvikud

Skater style

Stiil sai alguse 70ndate rulatamise kultuurist, kui rulatajad vajasisid mugavat ja funktsionaalset riietust, mis võimaldas sõita ja teha trikke. Aja jooksul arenes *skater style* eraldi moeavalduseks, ühendades punk-, *grunge*- ja surfikultuuri elemente.

1990ndateks oli "skatecore" kõikjal ning see mõõdukalt (võrreldes näiteks punk'iga) vastuvoolu liikumine saavutas tohutu populaarsuse noorema põlvkonna seas, kes otsis midagi moe piiridest väljaspool seisvat. Tänapäeval kannavad rulataja-stiilis rõivaid igas vanuses inimesed, sest need on mugav ja igapäevased.

Skater style on tänapäevase ja klassikalise moe kombinatsioon. Stiil ammutab inspiratsiooni vanakooli traditsioonilistest vintage-rõivastest ja aksessuaaridest nagu ajatult moekad teksajakid, ruudulised Vans jalanõud ja rulagraafikaga topid. *Vintage*-esemed saab kombineerida kaasaegse rulamoega, mis hõlmab särke, *oversized* pusasid ja laia lõikega pükse. Tulemuseks on ainulaadne ja stiilne välimus, mis väljendab rulataja kirge spordi vastu ning tunnustust selle ajaloole.

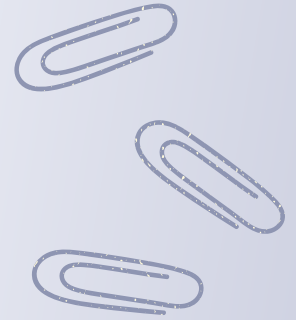
Skater style põhikomponendid:

1. Laia lõikega T-särk või maika
2. *Baggy* teksad või laia lõikega püksid
3. Vans või Converse jalanõud
4. Pesapalli mütsid, kootud mütsid vms
5. Seljakott või õlakott

Kuidas tööturul orienteeruda?

Oled 15–21-aastane ja tahad leida tööd?
See artikkel on just Sulle!

Esimene palk, esimene kogemus – noorte tee tööturule võib olla raske, aga selles väljaandes teeme teie elu lihtsamaks ning tutvustame erinevaid võimalusi 15–21-aastastele noortele töö leidmiseks.

Töö on oluline osa meie kõigi elust: sellest ei saa üle ega ümber. Meieealised noored soovivad lisaks hea hariduse saamisele kujundada ka oma karjääri alustalad. Need on meie esimesed sammud tööturul. Keskkooli kõrvalt tegeletakse tihti hobide ja trennidega, veedetakse aega sõpradega ning vaja on leida ka aega puhkamiseks. Kuhu siis mahutada veel töö? Lisaks tekitab raskusi töökohtade kättesaadavus.. või õigemini kättesaamatus. Meie vanus piirab meie võimalusi tööpõllul. Tööotsing ilma varasema kogemusega võib tunduda hirmutav, kuid juba varakult töömaailmaga tutvumine annab tugeva eelise tulevikuks. Kuidas leida töö ja luua hea vundament tulevikuks? Kust saada kogemusi ja laduda esimene kivi?

Alustame tööportaalidest. Kõige populaarsemad neist on **CV Online** ja **CV Keskus**, mis on kvaliteetsed, usaldusväärsed, vankumatud. Mõlemad on mahukad portaalid ja seal peab korralikult surfama, et leida töökoht, mis sulle sobib ja mille nõuetele sa ka ise vastad.

Üks võimalus on siseneda tööturule ka läbi **Töötukassa**, kust võib leida kasulikku informatsiooni, osaleda erinevatel koolitustel ning avastada töökuulutusi.

Samuti tasub vaadata noorteinfo portaali **Teeviit**, kust leiab just meievanustele noortele suunatud infot ja tööpakkumisi.

Kui otsid lühiajalist tööampsu, tasub kindlasti üles otsida lehekülg **GoWorkABit**, kus on tööotsimise protsess väga lihtsaks ja selgeks tehtud. Tuleb minna kodulehele, teha kasutaja ja saata teele lapsevanema avaldus pealkirjaga “Lubage ta palun tööle, et ta näeks, kust raha tuleb ja ta lõpetaks mu rahakoti piinamise”. Seejärel saad sisse logida, täita ära mõned infoväljad ja ongi korras! Saad ligi töökuulutustele, mille seast teha enda jaoks parim valik. Portaali on väga populaarne ning seal on lihtne surfata. Kui leiad sobivaid töökohti, siis soovitatav on kandideerida korraga mitmele töökohale.

Muidugi tuleb mainida ka sotsiaalmeediat. Kuigi sellega võivad kaasneda omad riskid ja *red flag*'id, võib see siiski olla efektiivne viis leida midagi kiiret. Kõige selgem valik on Facebooki grupid, samuti võib mõni (vanemate) tuttav restorani pidaja otsida oma restorani värsket tööjõudu näiteks suvehooajaks.

Kui sul on aga julgust, tahtmist ja ettevõtmist, kirjuta tööotsija kuuletus.

Stiilinäited: „Jalutan väikese tasu eest teie koera”, “Olen eriti suur loomasõber ja hoian/toidan teie äraolekul kassi”, “Koristan Teie kodu seapesa ära”. Lase ka oma vanematel postitust jagada ja vaata, kas näkkab.

Alati on võimalus leida tööd suuremates teenindustettevõtetes või poekettides: võib jälgida nende ettevõtete kodulehti, kus on sageli ka töökuulutuste rubriik. Valikus on näiteks **Maxima**, **Prisma**, **Selver**, **Rimi**, **McDonald's**, **Circle K jt**.

Enamasti me ju kõik alustame tööharjumuse loomist kodustest majapidamistööst, mille eest võib saada taskuraha. Sealt edasi on paljude jaoks loogiline samm malev, kus on fantastilises koosluses töö ja lõbu. Me saame nautida suve ning samal ajal luua uusi tutvusi ning ägedaid mälestusi. Lisaks malevale võib suvel leida tööd ka festivalidel, kuhu otsitakse näiteks müüjaid toiduautodesse. Noored saavad tihti töötada abikasvatajatena laagrites või lauakoristajatena restoranides.

Praegune tööturg Eestis on üsna suure konkurentsiga. Kui oled alla 18-aastane, pea meeles, et tööandjad peavad järgima seadust (vt töölepingu seadus) ja noorte tööaega piirama. See on sageli põhjus, miks noori tööle võtta ei soovita. Kui oled juba täiesti meeleheitel, küsi ideid sõpradelt ja tuttavatelt (või nende vanematelt). Sõbrad ju hoiavad kokku ja loodetavasti on sealtkaudu võimalik kasvõi väike tööots leida.

Ja viimane soovitus, armas lugeja – alusta lihtsamatest tööotsadest, et koguda esimesi töökogemusi. Kui plaanid teha oma esimese tööotsa sel õppeaastal kooli kõrvalt, ära unusta, et kool peab siiski olema number 1!

Retseptid

Pannkook on ilmselt üks levinumaid pühapäevaseid hommikusööke. Kui moosist ja suhkrust kõrini saab, siis soolaseks alternatiiviks on koreapärased panjeon'id. Lubame Sulle, kui korra maitsed, tekib sõltuvus! Alguses võivad koostisained tunduda veidi ebatavalised, kuid ometi on see hea investering sahvrisse. Seesamiõli muudab igasuguse vokihoa kohe poole paremaks ja peenemaks, riisiäädikat on aga hea lisada salatikastmele. Riisijahu on eriline staar - aitab kaalu langetada! Head küpsetamist!

Koreapärased roheline sibula pannkoogid ehk pajeon + kaste

Koostisosad:

Dipikaste:

- 60 ml sojakastet
- 2 tl riisiäädikat
- 1 roheline sibul, ainult valge osa, peeneks hakitud
- 1 tl seesamiõli
- 1 tl suhkrut
- 1/2 tl röstitud seesamiseemneid
- 1/2 tl gochugaru (või tavalised tšillihelbed), valikuline

Pannkook:

- 180g nisujahu
- 75 g riisijahu
- 1g soola
- 1g küüslaugupulbrit
- 1gl sibulapulbrit
- 1g küpsetuspulbrit
- 360 ml vett (vajadusel lisa rohkem)
- 1 suur muna
- 1 tl seesamiõli
- 6 rohelist sibulat

Valmista dipikaste:

Võta väike kauss ja sega kokku sojakaste, äädikas, roheline sibula valged osad, seesamiõli, suhkur ja seesamiseemned. Kui soovid kastmele veidi vürtsikust, sega juurde gochugaru.

Valmista taigen:

Sega suures kausis kokku nisujahu, riisijahu, sool, küüslaugupulber, sibulapulber ja küpsetuspulber. Lisa 360 ml vett, muna ja seesamiõli ning vispelda, kuni kõik koostisained on ühtlaselt segunenud. Taigen peaks olema vedel ja voolav – kui vaja, lisa vett 1 supilusikatäis korraga.

Küpseta pajeon:

Aseta suur pann keskmisele kuumusele. Lisa 2 supilusikat õli ja lao pannile ühtlaselt 1/4 lõigatud rohelist sibulast. Vala umbes 1/2 tassi tainast ühtlaselt sibulatele, täites kõik tühimikud. Küpseta 3–4 minutit, kuni alumine külg on kuldpruun ja krõbe. Tõsta pikk õhuke spaatel täiesti pajeoni alla ja keera see ümber. Küpseta teist poolt 3–4 minutit, kuni see on pruunistunud.

Serveerimine:

Lõika pajeon viiludeks või ruutudeks ja serveeri koos dipikastmega.

Head isu!

Valge šokolaadi kook vaarikatega

Põhi:

- 250 g kandilisi vanilliküpsiseid
- 100 g võid, sulatatud

Täidis:

- 200 g vaarikaid
- 1 dl vahukoort (35%)
- 250 g valget šokolaadi
- 200 g kohupiimapastat

Valmistamine:

- Purusta küpsised peeneks ja sega sulatatud võiga.
- Suru mass pikliku või ümmarguse (20–22 cm) koogivormi põhja ja äärtele.
- Laota vaarikad küpsisepõhjale ja tõsta kook täidise valmimise ajaks külmkappi.
- Kuumuta koor keemiseni, lisa šokolaadi tükid ja lase neil koore sisse sulada,
- Sega ühtlaseks.
- Lisa kohupiimapasta ning sega ühtlaseks massiks.
- Vala pisut jahtunud täidis koogipõhjale ning lase koogil külmkapis taheneda vähemalt 6 tundi.

Naudi!

Õpilasfirmade reklaamid

Sellel aastal alustasid meie G2 õpilased erinevate ja unikaalsete UPT projektidega. Selles järgnevas rubriigis me tutvustame teile 2024/25 aastal alustanud õpilasfirmasid. Need järgnevad 3 õpilasfirmat vastasid kõigile kaheksale küsimusele oma firma kohta, niimoodi saame me kõik natuke sise informatsiooni selle protsessi kohta ja teame, mida oodata ja osta ning kuidas need õpilasfirmad just teistest erinevad.

SAAGE TUTTAVAKS!

**ÕF ACE
Designs**

ÕF Sukeldume

ÕF UPteks

Milline oleks teie avalik reklaam-lause, sales-pitch, toote kirjeldus?

ACE DESIGNS: Meie reklaamlause on “Siit algab moevabadus!”

Toode kujutab endast, meie või sinu isiklikku pusa, mille seljale teeme kujunduse. Disaini saab valida kas meie loodud nelja erineva variandi vahelt või lood selle ise. Kujunduse teeme pusadele šabloonide ja spreivärvidega. Meie endi pusakapuutsidel on õpilasfirma nime ACE designs tikand.

SUKELDUME: “Pane telefon ära ja räägi minuga” - see on meie jaoks kindlasti üks oluline lause, kuna tänapäeval on näha nii palju inimesi, kes oma telefonidesse upuvad. Seda tehakse tihti selleks, et päris maailmast pääseda ja oma tunnete le mõtlemist vältida. Kuid reaalsuses ei kao need mõtted ju kuhugi.

UPTEKS: Upteksiga on võimalik oma teksapükste tagumised sääred kauem terve ja puhtana hoida. Nii on vaja harvem uusi teksasid osta. Meie hoolime oma koduplaneedist, hooli ka sina! Upteks on sinu teksade apteek!

Miks otsustasite teha kõikidest UPT valikutest just õpilasfirma ja kas olete oma valikuga rahul?

ACE DESIGNS: Juba algusest peale oli meie kõigi soov teha just õpilasfirma. Septembris jagasime üksteisele oma ideid ning otsustasime kõik koos selle projekti ette võtta. Oleme läbi selle firma selle saanud palju uusi teadmisi müügikoostööst ning majandusest.

Oleme oma valikuga väga rahul. See on avardanud meie silmaringi ning õpetanud, et on võimalik teha midagi huvitavat ja toredat ning samas arendada koostööoskust ja rahaga ümber käimist.

SUKELDUME: Jah, kindlasti oleme rahul. See, et oleme saanud midagi meie jaoks nii tähenduslikku ja olulist jagada, on olnud meie jaoks vabastav ning arendav kogemus.

UPTEKS: Oleme kindlasti väga rahul. See on hea võimalus ettevõtluse alal kogemust saada. Tegelikult tuli meil õpilasfirma tegemise soov juba eelmisel aastal.

Kui lihtne või raske oli firma idee leida?

ACE DESIGNS: Meie toote idee tekkis väga kiiresti. Kooliaasta algul tegime ajurünnaku, kuidas leida toode, mis meie ideed ühendaks. Tahtsime teha midagi, millest on puudus või mis lahendaks mõne probleemi

SUKELDUME: No alguses oli meil mõte teha õpilasfirma tooteks hoopis tükkšampoon. See idee sai alguse eelmise aasta maailmahariduse projektist. Aga oktoobris saime teada, et kosmeetika tootmine pole üldse nii lihtne. Selle jaoks oleksime pidanud terviseametilt litsentsi taotlema, mis oleks võinud maksma minna sadu eurosid. Lisaks, oleks meie firma avamine palju kauem aega võtnud. Algul oli väga raske oma ideed muuta, sest olime juba hakanud turundama ja dokumente täitma. Kuid õnneks tuli uus idee üsna ruttu ja armusime sellesse kiiresti.

UPTEKS: Avastasime probleemi tegelikult juba ammu ning sellele ei olnud ka sel ajal lahendust. Seetõttu, otsustasimegi ise seda probleemi lahendada ja seeläbi teisi samuti aidata.

Kuidas on teie tiimi koostöö sujunud?

ACE DESIGNS: Kuna oleme kõik peale kolleegide ka väga head sõbrad, siis leppisime kokku, kogu õpilasfirma protsessi vältel, alati üksteisele toeks olla ning üksteist austada. Siiani oleme hästi läbi saanud ja koostöö toimib.

SUKELDUME: Igas tiimis on paremaid ja halvemaid aegu. Oleme üksteist kuulates ja teineteisega rääkides andnud endast parima, et meie koostöö hästi sujuks. Oleme ületanud palju takistusi, nagu näiteks meie tükkšampooni idee, Shämpi, maha jätmise ning ühe grupiliikme ajutine puudumine.

UPTEKS: Koostöö on enamasti suurepäraselt sujunud. On ette tulnud ka eriarvamusi, kuid leiame neile alati lahendused.

Kui kalliks on teie projekt maksa läinud ja milline teie rahaline kasum praegusel hetkel on?

ACE DESIGNS: Hetkeseisuga oleme kasumis. Alguses polnud me kindlad, kas sellesse projekti rahaliselt panustamine üldse kasu too aga senimaani tundub, et toob ikka küll.

SUKELDUME: Hetkeseisuga oleme plussis.

UPTEKS: Me ei sooviks väga sellist infot avaldada, aga tulu on rohkem kui kulu. Tooteid ostetakse positiivselt palju.

Mis on teile seni kõige rohkem raskusi pakkunud?

ACE DESIGNS: Kõige raskem on olnud koolitöö kõrvalt seda aega leida leida, mil firmaga tegeleda, nii, et kõik ilusti toimiks. Oleme kokku leppinud vähemalt korra nädalas kokku saada ja firma asjadega tegeleda.

SUKELDUME: Kui rutiin kaob või asjad seisma jäävad siis on raske end motiveerituna hoida. Peab arvestama, et see protsess ei ole alati kiire ja sujuv.

UPTEKS: Kuna valmistame tooteid käsitsi, on just see osa kõige keerulisem ja ajakulukam olnud.

Kas teil on plaan oma firmat tulevikus jätkata või suurendada?

ACE DESIGNS: Oleme sellele mõelnud, kuid otsuse teeme alles kevadel.

SUKELDUME: Sellele mõtleme maikuus. Alguses mõtlesime sel aastal teha oma tootest ka teise versiooni, kuid kooli kõrvalt ei ole selle jaoks kahjuks lihtsalt aega. Selle asemel tuleb meil aga sõbrapäeval põnev projekt.

UPTEKS: Kui firmaga kooliaasta lõpuni hästi läheb, on võimalik, et jätkame.

Mis on teie senine suurim saavutus või mille üle te uhked olete?

ACE DESIGNS: Oleme üüratult uhked selle üle, et suutsime koos toota midagi sellist, mis inimestele meeldib. Meile on tulnud nii palju positiivset tagasisidet noortelt, õpetajatelt ja isegi direktorilt. On väga inspireeriv, kui noorte õpilasfirmasid märgatakse ja tunnustatakse. Samuti on tore see, et oleme oma tootega kasumisse jäänud.

SUKELDUME: Selle üle, kuidas meie toode päriselt inimestele meeldib. Nad on sellest tõelises vaimustuses. Me poleks ealeski arvanud, et müüme esimese kahe nädalaga maha 50 karpi – arvasime, et sellise koguse maha müümine võiks võtta võibolla aasta.

UPTEKS: On olnud palju väikseid ja suuri saavutusi, mille üle me uhked oleme, aga põhiliseks on kindlasti see, et müüsimme kõik esimese laadungi tooted välja 2 nädalaga.

Luuletused

„PILGUTUS“

Silmapilk ja ma pole enam see, kes ma olin eile.

Silmapilk ja ma olen mina, mina 5 aastat tagasi.

Silmapilk ja ma olen see, kes ma olin täna.

Homme ma enam ei pilguta.

Homme ma olen mina, kes ma olin täna, kes ma olin eile, kes ma olin viis aastat tagasi.

Silmapilk mu kätes on võililledest pärg.

Silmapilk.

Silmapilk.

Silmapilk.

Silmapilk ning järsku on mul nii palju asju, mis vajavad tegemist.

Ma pean jõudma reisida, ma pean rannas jooksuma, ma pean kõik maailma raamatud läbi lugema, ma pean ütlema „ma armastan“, ma pean, ma pean, ma tahan.

Ma vajan veel miljardeid silmapilke.

Ma pean liivakella keerama.

Ma pean mõistma, et elu jookseb mu käte vahelt läbi, kui ma seda tugevalt vastu oma rinda ei suru.

— Aleksandra Zamkovoï

„armastada”

miks vaikus justkui karjub kõrva
ning taevas nutab pisaraid, kullakarva
roosi lõhnas peitub vänget
ning vihmapiisas kiirgab helget

iga koht nüüd meenutab mul kindlat hetke
iga värv, iga laul,
iga lõhn, iga riie
iga keha meenutab mul sind, nii nõtke...

inimene loodud lahknema
ning kaudund hing on ekslema
kuid süda, see süda põksub enda rütmis
kõik tundub vale, justkui filmis.

kas ilma sinuta
ei ole mul sind õigust igatseda?
Jah, ka ilma sinuta
saan ma sind ju armastada

— Maya Bachmann

külmus mu hingest võtnud soojust
ning härmatis loomuselt tähtsuse
vesi niriseb tühjusest läbi,
kas võõras veri siis südamesse ei sobi?

pehme pimedusest õmmeldud tekk
seal kibedalt suhu jäänud rasva mekk
kas vaid hõbedast õhetav taevakaar
on põhjuseks, miks märgub hinge silmapaar

— Maya Bachmann

Armastus pole alati inimese vastu.
Armastus pole alati filmist.

Mina armastan taevast, kui see on pilvitu,
Loodust, kui selle ümber on vaikus.
Annaksin oma südame koerakutsikatele.

Armas melanhoolne maik on suus,
sest armastan vanaema fotoalbumeid uuesti
ja uuesti läbi lehitseda.

Süda tuksub kiiremini, sest õues sajab vihma
ja mu käekell annab kõrgest pulsist märku,
kui värskelt niidetud muru lõhn jõuab ninna.

Armastan armastada,
ja vahel armastan armastust vihata.
Armastus armastab kurvastada,
armastuseta ei saaks ma hingata.

— Aleksandra Zamkovoï

Päike ei paista mu aknast sisse.
päike ei paita mu pead.
Ma tahan, et ta paistaks,
paistaks igapäev,
varjaks mu vead.

Päevalill pöörab end Päikese poole,
annab oma elu Päikese hoolde.
Päike ei luba talle igavikku,
päevadel mil teda pole, pole lillel midagi
viltu.

Lill ei kaota lootust.

Lill ei kao ära.

Lill lihtsalt ootab.

Ja siis Päike toob tagasi ta sära.

Homsest alates olen päevalill,
Päikesega või mitte.

Annan hommikutele võimaluse,
kui vaja siis isegi mitmeid.

— Aleksandra Zamkovoï

juba kuu aega on

tuul tundunud kui külm kallistus
ja magama jäämine sisselülitus
otsin ma märke autonumbridelt
ja ilu järgnevatelt eluetappidelt

juba kuu aega

ei ole ma su nägu näinud,
või häält kuulnud
või lihtsalt su armastust tundnud
äkki olen vaikselt unustama hakanud?

juba kuu aega

sosistan magama minnes just sinu nime
sest lähedus mis enne ja pärast tundnud olen
pole just sama vääriline
kui sinu armastamine

juba kuu aega

ootan ma sind bussipeatuses
ning hoian sulle kohta hommikuhämaruses
proovin meenutada igat väikest hetke
isegi neid kus meie kõne katkes

ning kõigest sellest hoolimata
et juba kuu aega ma sind igatsen
ning need sõnad tunduvad et vaikselt varisen
siis minus ei jää saa armastamata

— Maya Bachmann

„SEITSE JA TEIST“

Söön ikka veel kaerahelbeputru ainult siis, kui selle peale on puistatud lusikate viisi suhkrut.

Mul on kapis kast, pühendatud kaisuloomadele.
Vahel kardan, et nad on solvunud, et üks neist saab väljas olla.

Kinderi munadest saadud lelud kogun sahtlisse.
Ema kingad on ikka huvitavamad kui minu omad.

Vahel olen ikka veel kindel, et oskan loomadega rääkida.

Ja ometi ei suuda ma mõista, kuidas mu peegelpilt mu hingest niivõrd erinev on?

Kuna seinad ja laed minuga rääkima hakkasid?
Kuna kõik millesse uskusin muutus millekski, mida meenutan?
Kuna muutusid kogemused kohustusteks ja ranits portfelliiks?

Lükkan pudrukausi lusika täie moosiga eemale.
Liiga hapu.

— Aleksandra Zamkovo

„salaja”

salaja mõtlen miks tunnen neid tundeid
salaja mõtlen miks tegid mulle nii sa
salaja mõtlen miks teeb see nii haiget
ning salaja mõtlen miks olen loodud nii haprana

salaja igatsen su naeru, su soojust
salaja igatsen neid valusaid hetki
salaja mõtlen miks külmus mind kutsus
ning salaja mõtlen miks saladus olin ma

— Maya Bachmann

„SÜGIS“

Jah.
Pimedust ei saa ära ajada,
kui õues on pime.

Jah.
Pimeduse eest ei saa joosta,
kui pind jalge all on libe.

Tasakesi läbi õist tänavat,
ei oskagi nüüd öelda.
Kas on see minu vari,
kes takistab mul mõelda?

Mul järel jõlgub,
mustas mantlis,
pimedus vaid ta mõtetes mõlgub.

Lehe krabin,
vihma sabin,
kuidagi lõõgastav on see hirmu vabin.

Pimedusse on kergem pugeda.
Ja vihma all ei hakka palav.
Jahe tuul ja märjad kossid,
igaviku võikski nii elada.

Seepärast ootan iga aasta,
et saaks sügis jälle naasta.

— Aleksandra Zamkovoï

Humoorikas horoskoop

Jäär

(21. märts – 19. aprill)

See eelmine unenägu, mida sa nägid ja millest sa kõigile rääkisid, jah, see sama... jah, see väga haige unenägu... ole ettevaatlik... see läheb täide. Kuna universum sinu kohta midagi muud põnevat ei öelnud, siis siin on *brownie* retsept:

1. Osta poest *brownie* pulber
2. Sega see vee ja õliga
3. Pane see ahju
4. Hoia seda ahjus
5. Võta see ahjust välja
6. Söö see ära

Kaksikud

(21. mai – 21. juuni)

Ära mine närvi, AGA vastamata jätmine ei ole teiste inimeste jaoks vastus. Palun, palun, palun ära jäta oma sõpru *seen*'ile. Ja ei, sa ei saa ennast iga kord samamoodi välja vabandada.

Lõvi

(23. juuli – 22. august)

Soe soovitus - kustuta Snapchat. Veel üks soe soovitus - ära tõmba seda tagasi. Kui sa juba niikuinii siin oled, siis sa peaksid oma saladuste pagasit vähendama. Mida vähem saladusi, seda vähem hirmu, et keegi neist teada saab!

Sõnn

(20. aprill – 20. mai)

Kas sa muidu tegid selle eelse asja ära, mida sa lubasid täna teha? Või äkki sa tegid selle eelmise nädala asja ära, mida sa lubasid üleelmisel nädalal teha? Oota, ei, sa vist tegid seda eelmise aasta asja, mida polnud isegi vaja teha. Noh tubli, et sa üritasid.

Vähk

(22. juuni – 22. juuli)

Ma tunnetan energiavõnkeid, mis ütlevad mulle, et sa peaksid psühholoogi vastuvõtule minema. Eelkõige selleks, et oma TikToki sõltuvusest vabaneda. Ära hakka nutma. Kurb tõde on aus tõde.

Neitsi

(23. august – 22. september)

Kui täiesti aus olla, siis ma ei julge siia midagi kirjutada, sest ma kardan sind tohutult! Nagu väga... See on vihje, mitte solvang! Palun ära hävita mind! Palun!
Palun?

Kaalud

(23. september – 23. oktoober)

Ma ei tea, kas mul on üldse mõtet siia midagi kirjutada. Kas keegi üldse on Kaalud? Kes on Kaalud? Miks on Kaalud? Igatahes, siin on laulusõnad, mis universum mulle saatis, eks vaata ise, mis nendega teed.

Metsa läksid sa,
sinna jääda sa ei saa.

Ükskord pead sealt ikka välja tulema.

Skorpion

(24. oktoober – 22. november)

Tere, kas võiksin pakkuda uut toredat raamatut “Kuidas mitte mõelda asjadele, mis ei lase su ajul päriselt mõelda kasulikele asjadele, vaid panevad sind mõtlema asjadele, millele sa kindlasti mõtlema ei peaks”?

Ambur

(23. november – 21. detsember)

Ma tean, et sa ei suuda kriitikat ilma identiteedikriisita vastu võtta, aga püüa üle elada, eks? Sinust saaks ideaalse India seebika kirjutada.

Kalad

(19. veebruar – 20. märts)

Kuu on täpselt sellises asendis, et su pisarate valgust peegeldada. Oi ei, kõik saavad teada, et sul on ka emotsioonid - kohutav! Ma arvan, et sa pead uue alter-ego välja mõtlema. Või šoppama minema. Valik on sinu ja me kõik teame kumma sa valid.

Kaljukits

(22. detsember – 19. jaanuar)

Kas sa ikka tead, et sa ei pea kogu aeg naljakas olema? Sa oled nagu see onu, kes sünnipäevale liiga kauaks jääb ja kõiki oma anekdoote juba kolmandat korda räägib. Sa oled väga lahe ja värki, aga mu sees ei ole nii palju naeru, kui sinu sees on nalju. Eriti esmaspäevati.

Veevalaja

(20. jaanuar – 18. veebruar)

Kõik, mis särab, pole kuld, ning iga kompliment ei tähenda abieluettepanekut. Sinu selle aasta meelespea: see pole üldse nii deep.

Õpetajate tsitaadid

“Kui sa selle töö läbi saad, siis sa saad
+10000 aurat”
— Aili Tarvo

“Hüdrofiil armastab vett, nagu pedofiil
armastab lapsi.”
— Marion Villemson

“Igal juhul saab joosta, isegi siis
kui ei saa joosta”
— Priit Dello

Maarika- “Meil on kondoomid
õpetajate toas”

Õpilased- “Miks?!”

Maarika- “Meil on väga pikad ja
rasked päevad ja kohe pärast tööd on
vaja peole minna!”
— Maarika Tärk

“Viru mäkk ei ole mingi huviring”
— Maarja-Liis Veeleid

“Summa ruudu valem on nagu
lapsed, sünnitad kord ära ja siis ei
pääse kunagi.”
— Katrin Holst

“Ma olen sattunud mitte G1 (*G-
ühte*), vaid lihtsalt ühte.”
— Irina Kihu

Sudoku

9				7	8	1		4
		8			4			5
1								
7				4		2		6
		6	7		1			
3		9						1
		7	8					
4			5			8		
							6	

9			6		3			
1		6	4	5			9	7
8		5		7	9	6	3	
			7			1	6	3
3	6	1	5		4	7		9
				3		8		
7	9	2	3		1		8	
			9		7			6
6		3		4				2

3	1				9			8
	6			7	8		1	4
2	7	8		4				9
7	8	2					9	6
				9		7		
6	5	9	7		2			
4	3	1				8		7
5						4	3	1
8	2	7	3	1			6	

	3						4	
	7		5	3		9		2
	9						8	5
6	2		4				7	8
4			8	5	7	2		6
8	5		6	2	3			
9	4		7			6		3
3			9	4	2	8	1	7
			3		5			9

Kui hästi/halvasti sul läks?

Leia kõik sõnad üles

I E U L L E S R E D U U P E F T
M A A I L M A H A R I D U S W O
N H F T P A G N I H E I S M L K
T N N A M D L E F A G R T N I J
M S I F D E N I A L O O N O L U
J A U U E R T M E I M I V O I S
G E N V L R T K S I L D P J L T
S I A O E T S O N U L L R A L K
U N M S D U L G G U T A O J E O
M O E A J L A L U O K K S A M G
M M C J E S E J O A R Y H S A U
A B D D O P O T T A N K I S G K
T U P C I M S T T A E D N L I O
R R B S M T I M M I E U A L P N
S A I R A K A S E C U P T M N D
G J A N E S K D B E G I C G O S

AFELDMANN
ESAKARIAS
JJUSKE
LTOOTS
MTIMMI
RTAMMUS

AJAJOON
GJÄNES
KJUST
MAAILMAHARIDUS
MTOMINGAS
UPT

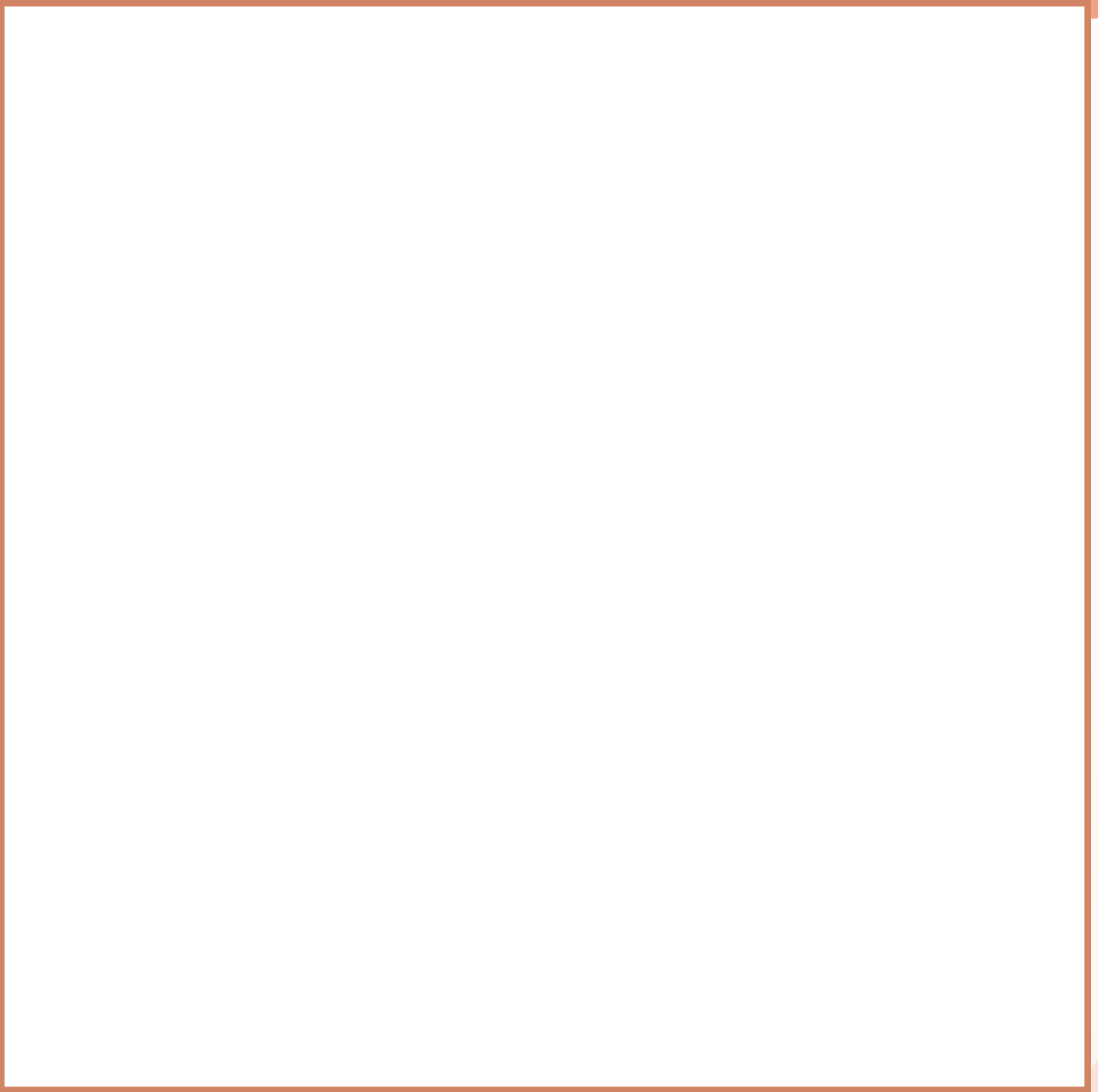
DBEGIC
HINGA
KOGUKOND
MÕJU
PDELLO
UVÕSA

EPUUDERSELL
ILILLEMÄGI
LAINED
MTÄRK
PELGULINN
VPROSHINA

Joonista, kelleks sa suureks saades saada tahad

Võta meiega ühendust!

Meie sotsiaalmeeedia

Tiktok: @pergitoimetus

Instagram: @pergitoimetus

Spotify: @pergitoimetus

Email: koolimeedia@perg.ee

„Ka väiksed lained kõigutavad paati“

Mõjulaine